

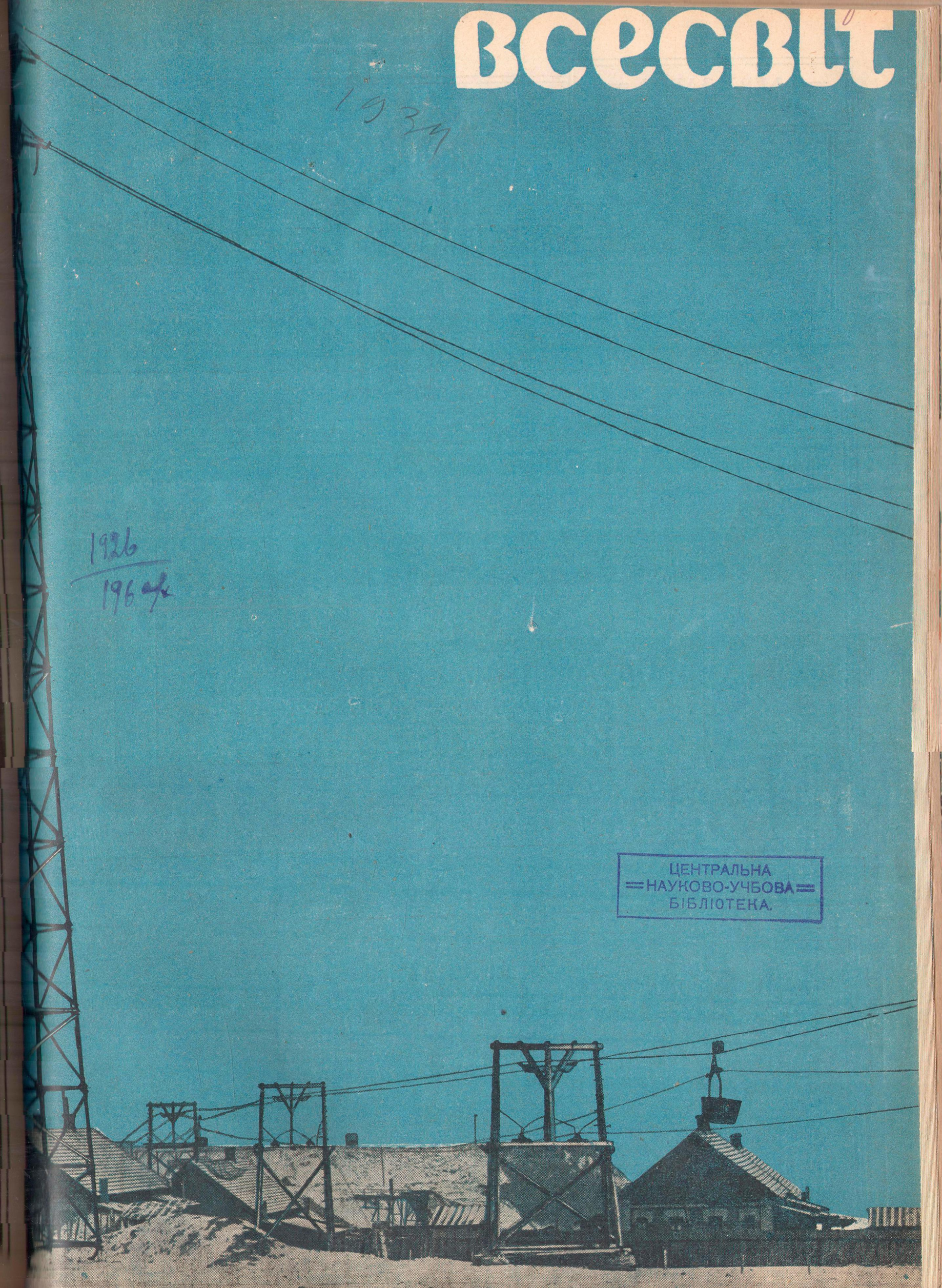
ВСЕСВІТ

1934

1926

1960/2

ЦЕНТРАЛЬНА
== НАУКОВО-УЧБОВА ==
БІБЛІОТЕКА.

— ДЕРЖЗАВОД —
ТОЧНИХ ПРИЛАДІВ

„ФІЗИКОХЕМІК”

— імені тов. ПЕТРОВСЬКОГО —
КИЇВ, БУЛЬВАР ШЕВЧЕНКА № 90.

ВИРОБЛЯЄ: ВОДОМІРИ РІЗНИХ СИСТЕМ
ТА РОЗМІРІВ, МАНОМЕТРИ КОНТРОЛЬНІ
ТА РОБОЧІ, ТЕРМОМЕТРИ МЕТАЛІЧНІ,
ВАКУУММЕТРИ ТА ІНШІ ПРИЛАДДЯ.

Киевский ПИЩЕТРЕСТ

КИЕВ ВОРОВСКОГО № 8.

ЦЕНЫ
НА

ПИВО ПОНИЖЕНЫ

РОЗНИЧНЫЕ ЦЕНЫ:

Столовое за бутылку 20 коп.

Чешское „ „ 23 „

ВНОВЬ ВЫПУЩЕННОЕ ПИЛЬЗЕНСКОЕ 30 коп.
высш. качества

ОПТОВЫЕ ЦЕНЫ С ДОСТАВКОЙ НА ДОМ ОТ 1 ВЕДРА

столовое за ведро 3 р. 20 к.

чешское за ведро 3 р. 80 к.

пильзенское за ведро 5 р. —

КИЕВСКИЙ ПИЩЕТРЕСТ

КИЕВ ВОРОВСКОГО № 8.

ЦЕНЫ НА ПИВО ПОНИЖЕНЫ

РОЗНИЧНЫЕ ЦЕНЫ:

Столовое за бутылку 20 коп.

Чешское „ „ 23 „

ВНОВЬ ВЫПУЩЕННОЕ ПИЛЬЗЕНСКОЕ 30 коп.
высш. качества

ОПТОВЫЕ ЦЕНЫ С ДОСТАВКОЙ НА ДОМ ОТ 1 ВЕДРА

столовое за ведро 3 р. 20 к.

чешское за ведро 3 р. 80 к.

пильзенское за ведро 5 р. —

ТРЕБУЙТЕ

ВО ВСЕХ МАГАЗИНАХ
СОРАБКОПА, ЛАРЬКА,
ТПОЮЗ'а ПИЩЕТРЕСТА

ЗАКАЗЫ С ДОСТАВКОЙ ПРИ-
НИМАЮТСЯ РАЗВОЗЧИКАМИ.

1927 г. ПОДПИСЫВАЙТЕСЬ 1927 г.

НА ЛУЧШИЙ И САМЫЙ РАСПРОСТРАНЕННЫЙ В СССР ЕЖЕМЕСЯЧНЫЙ, БОГАТО ИЛЛЮСТРИРОВАННЫЙ, НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИЙ И СПОРТИВНЫЙ ЖУРНАЛ

„ВЕСТНИК ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ“

орган Высшего Совета Физической Культуры УССР и ЦК ЛКСМУ.

УСЛОВИЯ ПОДПИСКИ на 1927 год.

НА ЖУРНАЛ:

12 мес. 4 р. 50 к.
6 „ 2 р. 30 к.
3 „ 1 р. 20 к.

НА ПРИЛОЖЕНИЯ:

при подписке на журнал „ВФК“ библиотечка из:
6 книг 2 р. 50 к.
3 „ 1 р. 30 к.

В число приложений войдут следующие книги, размером от 2-х до 3-х печатных листов каждая.

1. Гигиена физкультурника.
2. Руководство по легкой атлетике.

3. Руководство по физкультуризации
4. Волейбол, городки, крокет и кегли

5. Самоконтроль физкультурника.
6. Зимний спорт.

ПОДПИСКА ПРИНИМАЕТСЯ.

1. Главной конторой Издательства „ВФК“ г. Харьков „ВУЦИК“
2. Представительством Издательства „ВФК“ в РСФСР г. Москва ул. Станкевича № 23.
3. Всеми почтово-телеграфными конторами и письмоносцами СССР.

В ГЛАВНОЙ КОНТОРЕ И ПРЕСТАВИТЕЛЬСТВЕ МОЖНО ПОЛУЧИТЬ ЛЮБУЮ КНИГУ ПО ФИЗИЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЕ.

За
редакцією

ВСЕСВИТ

ШУМСЬКОГО О.
КАСЯНЕНКА Е.

Фундатор В. БЛАКИТНИЙ

№ 22 (45) 1 грудня 1926р.
Рік видання II-й.

УНІВЕРСАЛЬНИЙ ІЛЮСТРОВАННИЙ ДВОХТИЖНЕВИК

Харків, вул. Лібкнехта, № 11.
Тел. № 34-76.

Л. Б. КРАСІН

'24-го листопаду в Лондоні від розриву серця нагло помер Повпред СРСР в Англії Леонід Борисович Красін. Тов. Красін є одним із найстарших більшовиків і в його особі з'єдналися видатний революціонер з фахівцем-інженером і дипломатом. Тов. Красін довгий час був Наркомом Зовнішторгу і здійснював монополію зовнішнього торгу, а потім перейшов на дипломатичну роботу, буди Повпредом СРСР раніше в Парижі, а потім у Лондоні. Небіжчик—член ЦК ВКП(б) і ЦВК СРСР.

Т. Г. І. Петровський та Буденко за столом Президії

МЕД

Оповідання Каллістрата Анищенка

ЦЕ БУЛО РОКУ 1914-го, на початку великої всесвітньої війни. Австрійське військо вело наступ на город Люблін. Руське військо завзято боронилось. З обох боків були великі втрати людьми й зброєю та військовим майном.

Іван Гудзь, простий гренадер із мобілізованих селян, учілів у перших боях. Якось командир полку і каже до Івана:

— Слухай-но, Гудзь: учора мого денщика підстрелив австріяк. Коли хочеш, іди до мене за джуру.

— Рад старатися, ваше високоблагородіє...

— Перша задача тобі буде така: збігай до Любліна та купи там меду.. Хочу меду, наче перед смертю. Та тільки доброго меду: щоб пахкотів ли-

пошукати.. Посеред велечезних сосен, в легких вечірніх сутінках, вечірній полк: сам полковник дерев'яною ложкою сьорбав із казаночка куліш...

— Давай меду,—сказав він до Івана.

— Нікак нет...—В Любліні меду нема?—Є, ваше високоблагородіє, тільки непідходящий.—І ти не купив?—Ні.—Іди мені зараз-же в Люблін і вертайся без меду.—Дозвольте мені строку до ранку: я здобуду настоящего меду.—Де це?—У Пісчаній: мужики мені казали, що там є мед...

— Та Пісчана занята австрійцями... — Перестань в'язати, а сідай-но до кулішу. А завтра щоб був мені мед!

4-а СЕСІЯ ВУДВК'у

МЕД

Оповідання **Каллістрата Анищенка**

ЦЕ БУЛО РОКУ 1914-го, на початку великої всесвітньої війни. Австрійське військо вело наступ на город Люблін. Руське військо завзято боронилось. З обох боків були великі втрати людьми й зброєю та військовим майном.

Іван Гудзь, простий grenader із мобілізованих селян, учілів у перших боях. Якось командир полку і каже до Івана:

— Слухай-но, Гудзь: учора мого денщика підстрелив австріяк. Коли хочеш, іди до мене за джуру.

— Рад старатися, ваше високоблагородіє...

— Перша задача тобі буде така: збігай до Любліна та купи там меду.. Хочу меду, наче перед смертю. Та тільки доброго меду: щоб пахкотів липою й гречкою... Розумієш?

— Так точно.

Взяв Іван у полковника гроші і подався в Люблін по мед.

* * *

На вечір повертався Іван на позицію з порожніми руками: не знайшов такого меду, щоб його полковникові можна було подати.

По дорозі зайшов до „халупи“ (так в цьому краю називають хату), запитав господарів: де-б здобути доброго меду, що пахкотить липою та гречкою... Господар хати й каже:

— Була колись на мед багата деревня Пісчана,—та, що зараз під австріяком, а найкращий мед, то у лісника... А сторожка його в лісі, коло Пісчаної...

Подякував Іван господарів і почимчикував до позиції.

Вже вечеріло. Певно, і наші, і австрійці натомилися за довгий серпневий день: на позиції була повна тиша.

Іван вже повернув на лісову стежку, яка вела до штаба полку, коли йому над ухом щось загуло. Глянув Іван: пчілка. Майнула аеропланом і подалась вгору через ліс, в бік австрійців... За нею друга — третя.

— Значить, — думав собі Іван, —десь тут пасіка... Треба

пошукати... Посеред велечезних сосен, в легких вечірніх сутінках, вечірній полк: сам полковник дерев'яною ложкою сьорбав із казаночка куліш...

— Давай меду,—сказав він до Івана.

— Нікак нет...—В Любліні меду нема?—Є, ваше високоблагородіє, тільки непідходящий.—І ти не купив?—Ні.—Іди мені зараз-же в Люблін і повертайся без меду.—Дозвольте мені строку до ранку: я здобуду настоящий мед.—Де це?—У Пісчаній: мужики мені казали, що там є мед...

— Та Пісчана занята австрійцями... — Перестань нятияти, а сідай-но до куліша. А завтра щоб був мені мед!

* * *

Повечерявши, Іван виїхав на узлісся.

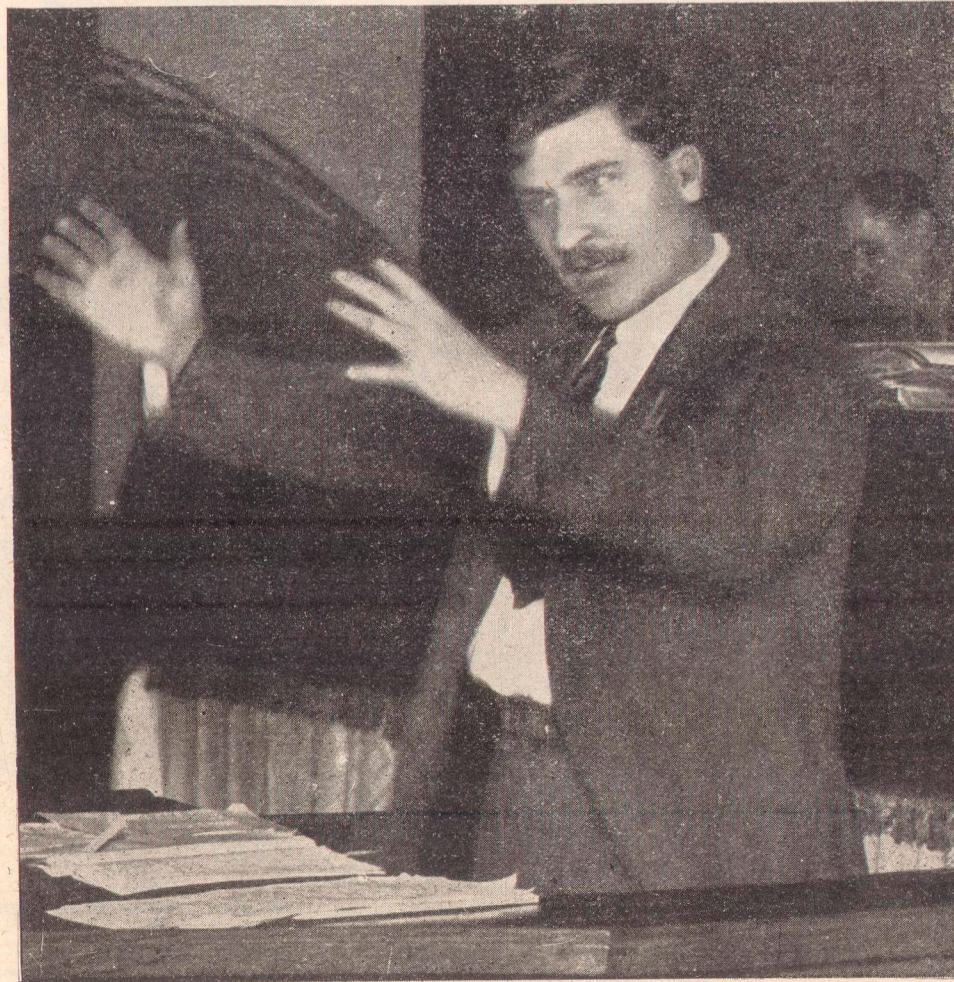
Повний місяць стояв над позиціями. На австрійському боці стояв сивий туман, а на нашому місяшне сійво облявало ліс. Час-од-часу перегукувались сови...

На узліссі була перша бойова лінія: кожний grenader мав собі ямку — в день стріляв із неї, а в ночі, тримаючи гвинтовку в руках, чуло спав...

Коло дуба сиділо троє: це був „секрет“. Прямо перед секретом слалось сріблясте поле, що на ньому були роскідані якісь чорні обалочки. І пахло тлінню: кілька днів назад австрійці вели наступ, атаку їхню одбили; це валились їхні забиті...

— Чого тобі, Іване? — пошепки спитав один із „секретів“. — Не спиться: маю діло... — Ми чули, як полковник тебе гримав... Забажалось бачи мерзлого в петрівку... — Це моя справа, а я маю наказ і мушу його виконати... — Як це чиним? — А таким, що тут десь поблизу є пасіка. — Ти звідки знаєш? — Приміту маю. І зараз, понюхайте, в повітрі ні-ні та й майне медвяним духом... — Це австрійці смердять.

Справді, в вохкому повітрі важкою хвилею сунуло тління... Але одночасно вітрець наносив гіркуватий дух сосни і м'який солодкуватий дух

Тов. В. Чубар—виступає з промовою про значіння Дніпрельстану

Перед багатьох історичних пам'яток Києва слід зазначити, як одну з найцінніших, так звану Золоту Брамę. Це пам'ятка початку XI-го сторіччя, часів Простава Мудрого, одна з небагатьох пам'яток старої, візантійської культури. Останніми роками ця цінна пам'ятка перебувала в загрозовому стані. Через недостатній догляд Золота Брама мала велику щілину, що загрожувала відколоти частину старовинного муру.

...и, а може й меду. Тягло з австрійського боку. Іван декільки раз потяг себе повітря... Так: мед десь близько. Взяв рушницю в руки, поставив шок на „бойвий взвод“, ліг на черево й змією крутнувся між чорні обабіч-трупі...

Спала перша лінія в ямках; перегукувались сови, і сивий туман підлазив „секрета“...

В тому місці, де кінчалось поле і вниз спускався яр, було навалено багато трупів. Іван почув не то стогін важко пораненого, не то тиху мову. На превелику його дивовину, йому показалося, що балакають по йому: не по руському, а так як от на селі...

Велухаючись, Іван підвів голову і нащулив уха. Але згуків не було більш, а то з ярку стався медвяно-білий туман; наче туман було насичено меду, медом. Хвиля туману, вигинаючись під місяцем, повертала ліворуч... І зробив висновок: мед десь праворуч.

І поліз далі. Медвяний дух все дужчав і часом здавалось Іванові, що коло нього стоїть стільничок доброго, з первих гречків, меду... А коли в темній прозорій пелені кісткою означились крокви якоїсь постройкі, Іван трохи не крикнув від радості: це лісницька сторожка—мед був близько...

Але в ту ж мить Іван захолює широкою темною купою із ярка на горі підіймалися люди. Іван витер з лоба холоний піт. У нього не було сумніву, що це йшла австрійська розвідка. Нащулене палаюче вухо схопило слова: — „В багнеті! Мовчки“... Що таке „в багнеті“, Іван не знав, але добре знав, що таке „мовчки“.

* * *

Слухаючи гарматну та кулеметну стрілянину, Іван непомітно для себе заснув... А коли прокинувся, то був уже день. Ясний, теплий серпневий день 1914 року. Тепер можна було роздивитись, але можна було і виявити себе. Іван заліз в густий кущ горішнини і орієнтувався: так—в цей бік наші, бо австрійські трупи лежать туди головами... В той бік—австрійська позиція, але де-ж вона є?

Під горбиком, в яру, була недопалена оселя, що її кістяк виглядав із тумана. За ярком—далеченько-таки рівчак, а за ним вставала гора, вся в кущах на голих боках, а на сямісінській лисині гори щось таке. Або пункт для спостереження або кулеметне „гніздо“...

Значиться, там—австріяк. Ну, так це далеченько...

Іван із куща-в-к-щ перебрався до оселі. Половина її згоріла, і од цього боку вся садовина,—яблуні, сливи та груші,—були обсмажені, і на деревах висіли попечені яблука та груші... Та так ясно!.. Маленька пташинка чичіточка десь поблизу цвірінчала, а зверху на кроквах оселі, піднявши вгору хвіст, стояв чорний кіт... Він щось спостерігав.

Іван глянув в той-же бік і... присів од несподіванки...

В садку, під кущем зрілої малини, лицем до сонця, лежав, розкинувши руки, австріяк. Очі були закриті. Убитий чи спить? Темно-синя шинель лежала прохи осторонь—вся підкладка була закровавлена... Два-три яблука, що упали на шинель, червоніли своїми зморщеними боками.

Іван вичікував...

На позицію стояв...

чки, а може й меду. Тягло з австрійського боку. Іван декільки раз потяг себе повітря... Так: мед десь близько. Взяв рушницю в руки, поставив рок на „бойвий взвод“, ліг на черево й змією крутнувся між чорні обабіки-трупи...

Спада перша лінія в ямках; перегукувались сови, і сивий туман підлазив „секрета“...

В тому місці, де кінчалося поле і вниз спускався яр, було навалено ще густо трупу Іван почув не то стогін важко пораненого, не то тиху мову. На превелику його дивовину, йому показалося, що балакають по йому: не по руському, а так як от на селі...

Вслухоуючись, Іван підвів голову і нащупав уха. Але згуків не було більш, за то з ярку стлався медвяно-білий туман; наче туман було насичено, кутю, медом. Хвиля туману, вигинаючись під місяцем, повертала ліворуч... І зробив висновок: мед десь праворуч.

І поліз далі. Медяний дух все дужчав і часом здавалось Іванові, що коло носа стоїть стільничок доброго, з первих гречків, меду... А коли в мінаний прозорій пелені кістком означилися крокви якоїсь постройкі, Іван трохи не крикнув від радості: це лісничова сторожка—мед був близько...

Але в ту ж мить Іван захолов: широкою темною купою із ярка на горі підіймалися люде. Іван витер з лоба холодний піт. У нього не було сумніву, що це йшла австрійська розвідка. Нашулене палаюче вухо схопило на слова: — „В багнети! Мовчки!“... Що таке „в багнети“, Іван не знав, але добре знав, що таке „мовчки“. Хто-ж це так мовляв?

А за першою купою, за другою, за третьою... Іван зрозумів: австрійці йдуть в нічний наступ. Майнула думка—стріляти в них, але... це було дуже... не по людськи... надерські...

В цю хвилину Івану, де залишився секрет, гупнуло в три постріли, і він ними ревнола в округу: як у ланкий дощ ляпав краплі, так навкруги Івана ляснули кулі. Земля під його гугла, в лісі луною одбивалось чуже австрійське „ура“... Ревнули гарні з обох боків. Іван довго слухав бій. Австрійці, що пройшли, не повертались... Десь на другому участку бою розпочався новий бій... До Івана підійшли розривні австрійські кулі і налившись об якусь стовбину, загорілись чарівними огнями...

* * *

Слухаючи гарматну та кулеметну стрілянину, Іван непомітно для себе заснув... А коли прокинувся, то був уже день. Ясний, теплий серпневий день 1914 року. Тепер можна було роздивитися, але можна було і виявити себе. Іван заліз в густий куш горішини і орієнтувався: так—в цей бік наші, бо австрійські трупи лежать туди головами... В той бік—австрійська позиція, але де-ж вона є?

Під горбиком, в яру, була недопалена оселя, що її кістяк виглядав із тумана. За ярком—далеченько-таки рівчак, а за ним вставала гора, вся в кущах на голих боках, а на самісінькій лисині гори щось таке. Або пункт для спостереження або кулеметне „гніздо“...

Значиться, там—австріяк. Ну, так це далеченько...

Іван із куща-в-кущ перебрався до оселі. Половина її згоріла, і од цього боку вся садовина,—яблуні, сливи та груші,—були обсмажені, і на деревах висіли попечені яблука та груші... Та так ясно! Маленька пташечка чичіточка десь поблизу цвірінчала, а зверху на кроквах оселі, піднявши вгору хвіст стояв чорний кіт... Він щось спостерігав.

Іван глянув в той-же бік і... присів од несподіванки...

В садку, під кущем зрілої малини, лицем до сонця, лежав, розкинувши руки, австріяк. Очі були закриті. Убитий чи спить? Темно-синя шинель лежала прохи осторонь—вся підкладка була закровавлена... Два-три яблука, що упали на шинель, червоніли своїми зморщеними боками.

Іван вичікував... На позиціях стояла полуднева тиша... Де-не-де бухикали гармати. Кіт зник, мовчала чичіточка... Важко гупали на землю печені яблука...

— Підбитий!—рішив і підійшов до австрійця...

Австрієць важко дихав і шепотів: — Води мені, краплиночку води...

* * *

Іван метнувся до хати.

Чистенька біленька хата була порожня; заслонка од печі валялась серед хати і забутий горщик лежав на боці в посуднику. Горщик був підходящий, але де води взяти? До рівчака версти зо дві... Далеко і небезпечно...

Іван міркував, як його бути, коли знов почувся стогін австріяка... Треба було не міркувати а бігти по воду.

Од хати, в бік рівчака, вела стежка, обсажена дуба-

Робітничий комітет допомоги гірнякам Східної частини Лондону. Група робітників з глухого лондонського закутку біля скриньки з оджею, що вони зібрали для відправки в угольний район Південного Уельса

ми та липами. Не встиг Іван пробігти з сотню кроків по стежці, як зачотав австрійський кулемет. Іван став за липу... Де не візьмись, прямо йому на ніс ляпнула якась крапля... Іван змахнув краплю пальцем, глянув на неї, нухнюв і занімів од радості: це була важка крапля пахучого липового меду, а на самій липі була привязана колода-вулик... Вгорі, навколо липової крони, снували бжолі. Іван опинився коло колоди. Дубова колода була пробита кулею і з дірки пахучим струмком витікав мед... Куля на ізьоті, пробивши колоду, тут-же засіла... Налякала певно рій і він покинув свою колоду.

* * *

Не менш години потратив Іван, поки спустився на землю з колодою. Австріяк зустрів його з легким болісним усміхом і недовірливими очима.

В них снували запитання: Що воно за один? Мародер, дезертир, одчайний розвідчик?.. І сказав австріяк тихо:

— Файно вокемо..

— Мед такий, що пучки облизуватиме мій полковник. Коштуй-но..

Іван вибрав найкращий стільничок і підніс його австріякові. Жадібно і довго смктав австріяк, ковтав і вошину. Закрив очі і смктав далі... Іван спостерігав його обличчя. Знайоме обличчя. Вуси точнісенько, як у поручника Петренка, а що лоб, то цілком як у діда Терешка.

Іван перекинув погляд на ногу австріяка: куля ударила в кістку, розтощила її, вирвала литку; на шкурці держалась стопа ноги... Сукровиця затягла верхню рану і поволі випускала із неї кров... на густу шовкову траву.

Австрієць одчинив очі, глянув пильно на Івана.

— Рус? — Еге-ж: рус... — Як ся пан назива? — Я не пан, а простий гренадер, на прізвище Гудзь... А ти хто?

— Я є лейтенант Гаплик.

— Гаплик? Ото кумедія! Руський Гудзь здибався з австріяцьким Гапликом...

Ні, скажи правду: ти не родом з Козіївки, бо з виду ти онук діду Терешку.

— Я є українець, лейтенант галицького війська...

— Не чував про таку націю.. А коли це тебе підбили?..

— Цієї ночі.. А ти як сюди попав?

— За медом для свого командіра...

— Ну-у-у!... За медом аж під кулеметну нашу позицію?...

— А ти чого ради попав аж під Люблін?

— Це инша справа: мій обов'язок...

— У тебе свій обов'язок, а у мене свій... та ще й з медом... Не віриш?

— Ні-ні, вірю: обов'язок над усе...

Обличчя Гапликове прояснилося, в очах промайнуло довір'я до Гудзя. Він простяг Гудзю руки. Гаплик блимнув очима і непритомно сказав:

— Води мені, брате...

Іван про себе подумав:

— Води я тобі не дам, а будеш ти пити чай в нашому лазареті...

Але тут-же уявив, що це діло не таке-то легке. Колода меду і поранений з таким вантажем непомітно не продереться... Коли австріяка взяти на плечі. то як-же бути з колодою. А коли взяти колоду, то на кого ж покинути

пораненого умираючого австріяка, — та ще й з таким знайомим обличчям. Ну, і полковник меду жде... Да і тут, коло лісної хати, сидіти небагато печно: таке місце, що і вночі кидається ввічі..

Кинуть хіба австріяка на призволяще? А це зовсім не гаразд...

Отак роздумуючи, сидів Іван коло лейтенанта і закушував яблука медом... Жадібно нявкаючи із-за малини виглядав кіт.

* * *

Сонце вже давно повернуло на захід; тіні од горбів простяглися через оселю і майже вкривали липи до половини. Через якусь годину вечірні сутінки вкриють долину так, що можна буде непомітно просунутися до своїх.

Але як?...

Лейтенант застогнав: — Води.. карапиночку води...

Схвативши горщик, Іван кинувся по стежці до рівчака. Оглянувшись назад, він побачив, що кіт біжить за ним, піднявши хвіст у гору. Обігнав і побіг вперед. На одному повороті став — і побіг у бік по другій стежці. Видно було, що він дорогу добре знає. Але куди? Іван повернув за ним.

Через дві-три хвилини прийшли до дикого джерела, повного холодної чистої води. Кіт солодко сьорбав питво. Іван напився, набрав горщик.

* * *

На верховіттях дубів вилискувалися листя в останніх проміннях сонця. З долини потягло вохкістю... Вечір наближався.

Іван наклав повний горщик меду, обмотав його рушничком і закрутив похідну торбинку. Туди ж засадив і kota. Оставалось найтрудніше: поранений.

Лейтенант лежав непритомним, Іван обвязав перебиту ногу, звязав обидві ноги до купи... Готово!

Іван ліг рядом з австріяком і накотив його на себе.. Лейтенант застогнав, а Іван вже був на ногах, тримаючи пораненого за руки... І наче на прощання зникнули дві-три „шальні“ кулі...

Іван рушив... Ледве-ледве виніс на горбик всі свої здобутки. Ну, тут піде легше...

Раптом, як із-під землі, виросло чоловік п'ять гренадерів з бомбами на-поготові. — Стій! Тю! Гудзь! Звідки це ти? Що це в тебе?

— На плечах австрійський лейтенант, а в мішку — мед для командіра і кіт на утіху всьому полку... Дайте дорогу я поспішаю...

— Можеш не поспішати: минулої ночі полковника убито...

— А де меду здобув?

— Огут в ярку.

— Австрійців не бачив?

— Ні...

Гренадери рушили в ярку... Іван похмуро і важко ступав посеред австрійських трупів. Все було в вечірньому морозі...

- Цієї ночі.., А ти як сюди попав?
- За медом для свого командіра...
- Ну-у-у!... За медом аж під кулеметну нашу позицію?...
- А ти чого ради попав аж під Люблін?
- Це інша справа: мій обов'язок...
- У тебе свій обов'язок, а у мене свій... та ще й з медом... Не віриш?
- Ні-ні, вірю: обов'язок над усе...

Обличчя Гапличке прояснилося, в очах промайнуло довір'я до Гудзя. Він простяг Гудзю руки. Гапличке блимнув очима і неприємно сказав:

— Води мені, брате...

Іван про себе подумав:

— Води я тобі не дам, а будеш ти пити чай в нашому лазареті...

Але тут-же уявив, що це діло не таке-то легке. Колода меду і поранений з таким вантажем непомітно не продереться... Коли австріяка взяти на плечі. то як-же бути з колодою. А коли взяти колоду, то на кого ж покинути

нав, а Іван вже був на ногах, тримаючи пораненого за руки... І наче на прощання дзикнули дві-три „шальні“ кулі...

Іван рушив... Ледве-ледве виніс на горбик всі свої здобутки. Ну, тут піде легче...

Раптом, як із-під землі, виросло чоловік п'ять гренадерів з бомбами на-поготові. — Стій! Тю! Гудзю! Звідки це ти? Що це в тебе?

— На плечах австрійський лейтенант, а в мішку—мед для командіра і кіт на утіху всьому полку... Дайте дорогу я поспішаю...

— Можеш не поспішати: минулої ночі полковника убито...

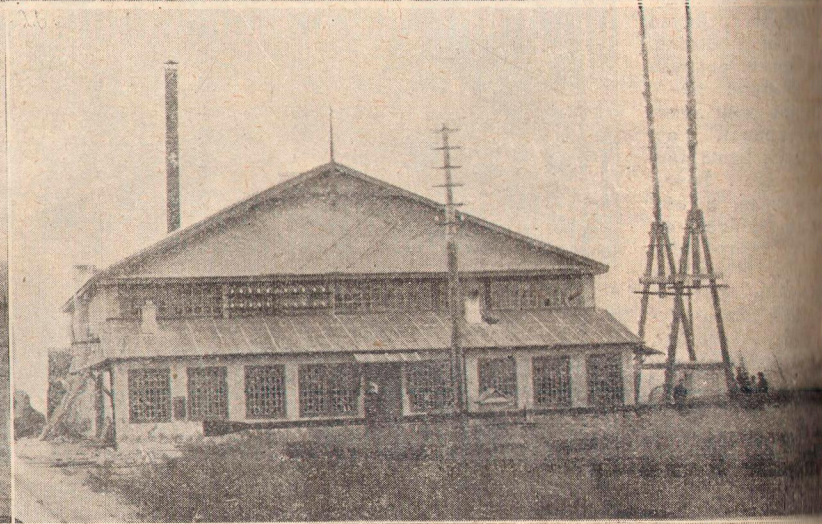
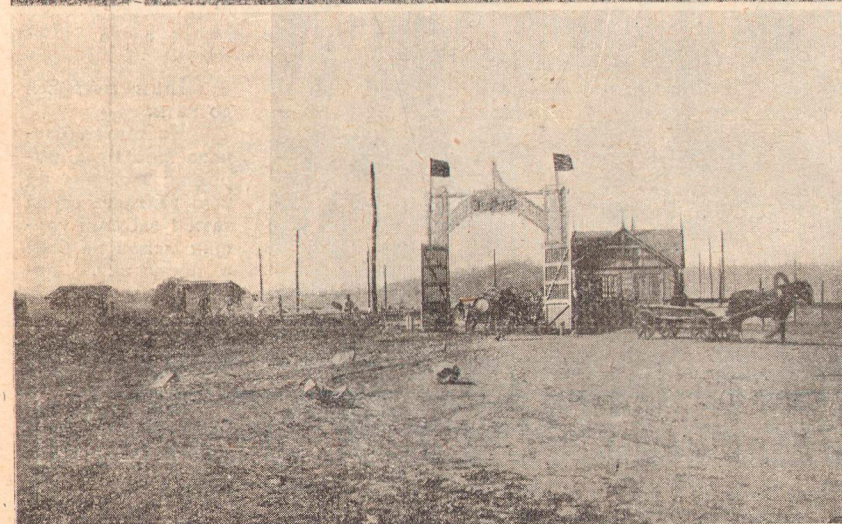
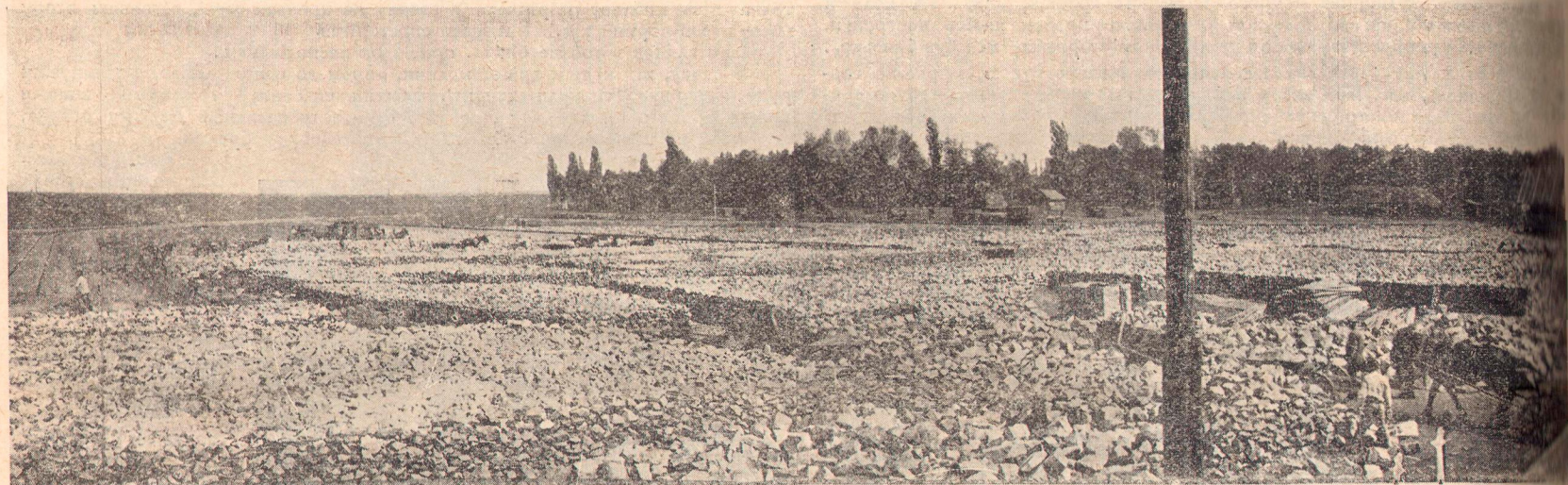
— А де меду здобув?

— Огут в ярку.

— Австрійців не бачив?

— Ні...

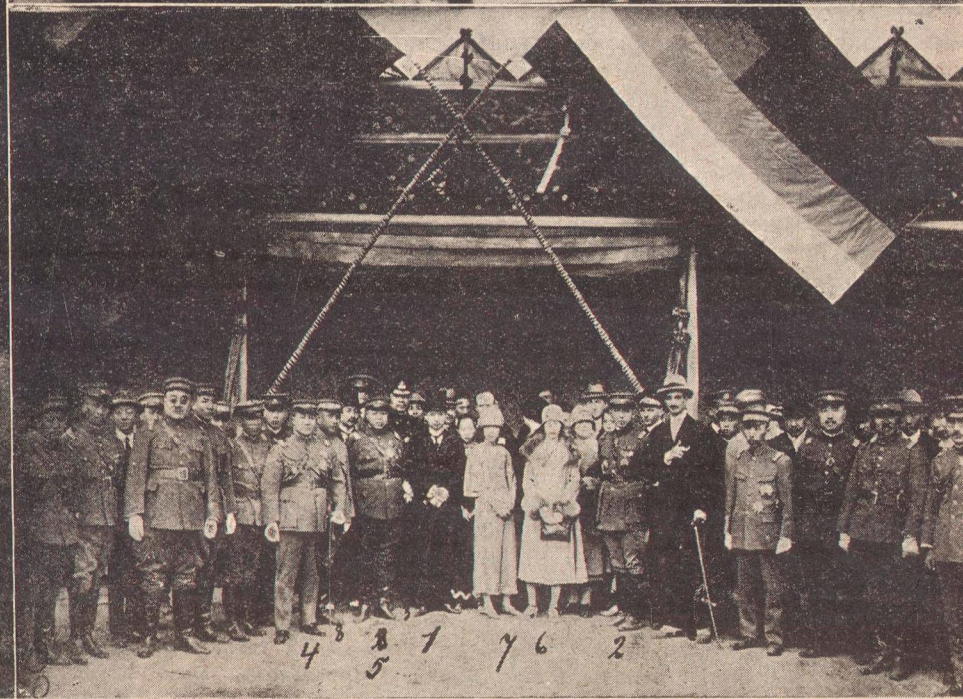
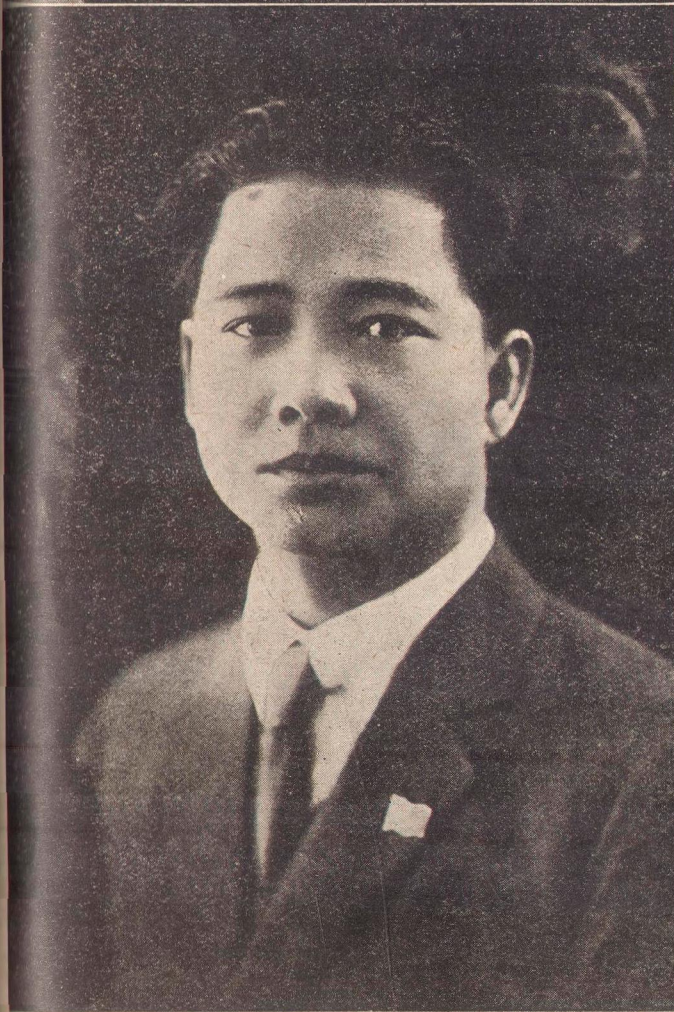
Гренадери рушили в ярк... Іван похмуро і важко ступав посеред австрійських трупів. Все було в вечірньому мороці...

Арка перед в'їздом на територію ЕСХАР'а (Харківської районної електростанції). Тимчасове помешкання станції—машинний відділ. Угорі—постачання каміння для робіт.

ДО ХІНСЬКИХ ПОДІЙ

Ліворуч, угорі—Голова Військової Ради Кантонського уряду й Головнокомандуючий—генерал **Чан-Кай-Ши**. Нижче—Голова ЦК. Гомідану й Кантонського уряду—**Ван-Цзінь-Вей**. Угорі, праворуч—Військовий аташе Повн. представництва СРСР тов. **Лонгва** з помішн. тов. **Рогачовим** в розмові з японським військовим аташе на параді Мукденського війська в Нань-Юані (біля Пекіну) 10 жовтня в день святкування 15-річчя Китайської революції. Посередині—Прем'єр **Гу-Вей-Цаюнь** (в цивільному) на параді Мукденського війська в Нань-Юані, ліворуч—ген. **Чжа-де-Лян** (син Чжан-Цао-Л'на). Праворуч—адм. **Ду-Сін-Гу**. Внизу—уряд і військова влада на параді Мукденського війська.

БЛАКИТНОМУ ВАСИЛЕВІ

з Блакитним за радянське культурно-національне будівництво ми бачимо непевність, розгубленість. Сили свої, сили партії нової класи частина товаришів недооцінює, а сили стихії ворожої роздухує, переоцінює.

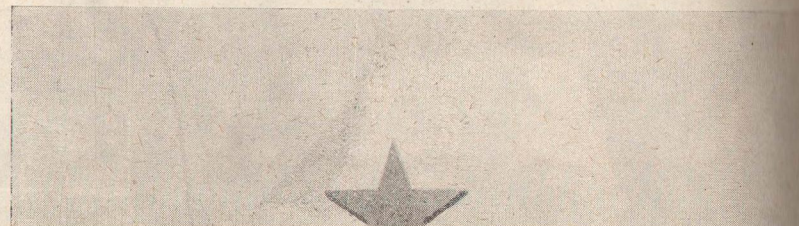
Чому в цей час не чути голосу піонера в боротьбі за культурно-національне будівництво, як частку соціалістичного, що вогненным словом революціонера не викрив би слабодухости зневір'я цих товаришів? Чому не чути товариського слова Василя, що прекрасно знав, як підійти до рвучких, надто експансивних товаришів своїх? Чому не обілля він свою голову своїм підбадьорюючим пророзіячим холодним душем, щоб знов повернути цих товаришів фронтом до наслідуючої ворожої нам стихії?

Хіба ж він міг зараз мовчати?

Значить то—факт, що уже рік тому замкнулися вогненні уста революціонера і борця. Висохло його гостре перо. Значить то факт, що уже рік тому на околиці столиці УСРР виросла—свіжа могила, що поглинула Блакитного Василя, Еллана...

Ленінова партія більшовицька перешиковуючи лави свої, бореться за соціалістичне-будівництво і як частку його за культурно-національне. Широку й глибоку повинь українізація всіх ділянок державного й громадського життя партія скеровує в річище наше радянське, щоб українізація стала одним із могутніх засобів зміцнення соціалістичних елементів у будівництві нашої країни. Партія протягом останнього року створила нові більшовицькі висоти, нові ідеологічні знаряддя, нові паси, що мусять ув'язати загально-соціалістичне будівництво з будівництвом національно-культурним. Партія створила таку вишку, як „Комуніст“, партія створила теоретичний журнал „Більшовик України“, партія створила спеціальну

ОСЬ УЖЕ РІК МИНУВ, як ми поховали Блакитного Василя. А все не віриш, все чекаєш,—прийде ж він до нас, тріпоне своєю гривовою білоковою молодечою, засміється

ОСЬ УЖЕ РІК МИНУВ, як ми поховали Блакитного Василя. А все не віриш, все чекаєш,—прийде ж він до нас, тріпоне своєю гривною білокурою молодечою, засміється своїм сміхом пронозячим, нервовим, гомінким і скаже:

— Язвить його язик! А все ж збудуємо Дніпробуд! (Тоді ми так її звали—проблему Дніпрельстану).

Та нема його між нами нині. Не бачимо його на Сесії ВУЦВК'у коли громохкі оплески лунають по доповіді про Дніпрельстан, як невідкладне завдання на сьогодні. Нема його, коли самоупевнено, коротко, рвучко рапортує професор Александров господареві УСРР:

— Проблема Дніпрельстану теоретично нами уже розв'язана. Про це ми маємо певні посвідки найавторитетніших комісій експертних. Ми мусимо негайно приступити до здійснення плану Дніпрельстану! Ми збудуємо Дніпрельстан!

Чому ж не чути голосу одного з перших трубадурів уярмлення Дніпра-Славути? Чому не чути того, хто як поет давно нам дав цілу поему „Електру“, де оспівав прийдешні дні електрифікації, хто як радянський будівник завжди і всюди пропагував і боровся за ідею електрифікації, зокрема за Дніпрельстан? Нема його між нами в таку хвилину,—значить то факт, що вже рік тому на околиці міста, на кладовищі жертв революції, виросла нова могила, що поглинула Блакитного Василя, Еллана. Лише це могло стати причиною, що його немає нині серед нас...

Перед смугою нових „великих робіт“, що вимагають знов і знов мобілізації всіх сил мільонів трудящих, перед новим перевалом, що готує нам і нові велетенські труднощі, в наших лавах більшовицьких помітно стало певне зневір'я. Одиниці в наших лавах захиталися. Зростають ці труднощі і на специфічно нашому фронті українському, на тій ділянці соціалістичного будівництва, що зветься—культурно-національним. Серед частини товаришів, спільників по боротьбі

бореться за соціалістичне-будівництво і як частку його за культурно-національне. Широку й глибоку повинь українізації всіх ділянок державного й громадського життя партія скерує в річище наше радянське, щоб українізація стала одним із могутніх засобів зміцнення соціалістичних елементів у будівництві нашої країни. Партія протягом останнього року створила нові більшовицькі висоти, нові ідеологічні знаряддя, нові паси, що мусять ув'язати загально-соціалістичне будівництво з будівництвом національно-культурним. Партія створила таку вишку, як „Комуніст“, партія створила теоретичний журнал „Більшовик України“, партія створила спеціальну

Могила В. Блакитного

кадру національного питання при Інституті Марксизму, партія
прешті, в останні дні уже створила першу масову робітничу газету
„Пролетар“.

Чому не чути на ці велетенські здобутки на нашому радянському
фронті відгуки того, хто так жагуче чекав створення цих допоміжних
партій органів, підойм для керовництва культурно-національним будів-
ництвом, як часткою будівництва соціалістичного? Чому не чути годосу
того, хто може найгостріше з нас відчував конечну потребу цього? Чому?

Значить то—факт, що за околицею столиці УСРР рік тому виросла
нова могила, що поглинула самовідданого революціонера-комуніста
Василя Блакитного.

Рік минув. І все ж не віриш, все чекаєш,—прийде, прийде ж він до
тебе, тріпоне своєю гривною білокурою молодечою, засміється своїм
жовтим пронозячим, нервовим, гомінким і скаже:

— Ех, язви його язик! Сила більшовицька непереможна! Чуєш?—
чуєш! То вишкувались молоді когорти пролетарські! Хто їх переможе?

Ф. Таран

ЧЕРЕЗ РІК...

(Пам'яти червоно-блакитної людини)

І рік минув...

І все таки якась розгубленість, і все таки ніяк не організуєш себе,
не сказати про Василя Блакитного того, що можна й що треба про
нього сказати...

„Щоб усі знали“...

Многогранний він був і в Блакитному, і в Вас. Еллані, і в Валері
Монозі!...

І в редакторі, в товариші, і в людині...

Дуже тяжко ухопити полум'я!—

Як ти його вхопиш?

Було полум'я—тепер його нема...

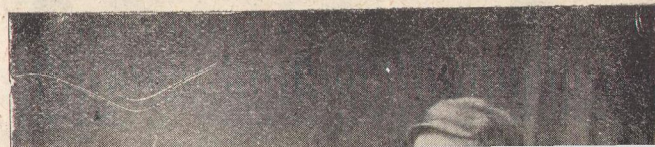
І темно там...

Є вогні, є заграви, є горіння—а от того „блакитного“ полум'я
на...

Своєрідне воно було: воно і гріло, і палило, і пекло по своєму
блакитному!

В. Блакитний (останній знімок перед хворістю)

І рік минув...

І все таки якась розгубленість, і все таки ніяк не організуєш себе, щоб сказати про Василя Блакитного того, що можна й що треба про нього сказати...

„Щоб усі знали“...

Многогранний він був і в Блакитному, і в Вас. Еллані, і в Валері Пронозі!...

І в редакторі, в товариші, і в людині...

Дуже тяжко ухопити полум'я!—

Як ти його вхопиш?

Було полум'я—тепер його нема...

І темно там...

Є вогні, є заграви, є горіння—а от того „блакитного“ полум'я нема...

Своєрідне воно було: воно і гріло, і палило, і пекло по своєму блакитному!

Як?

А хіба можна написати—як?

Так гріло, і так палило, і так текло, що хотілося біля його і грітися, і пектись, і горіть...

І вело те полум'я за собою „до прекрасних обріїв“...

Відшукувало ті стежки і вело впевнено, не хитаючись...

Не навмання...

* * *

„Гірчиця—не вишневий сік,

„Але до їжі надається...

„Остапе Вишня! Через рік...

„Е, не скажу... нехай кортить—

„Валер Проноза задається.

„1923 р. **В. Проноза.**

Це—посвята на авторському примірникові „Радянської Гірчиці...“

„Через рік“...

Уже значить, були якісь плани, щоб полум'ям своїм осяяти новий культурний етап...

Стрептокок—переміг...

Через рік погасло полум'я...

І який жаль, що воно не горить...

В цей час, час тих усіх літературних та мистецьких „тупиків“, як-то добре було, коли б сяяв перед нами червоно-блакитний промінь. Як болюче, що Валер Проноза тепер оце серед нас не „задається“.

1926 р.

Остап Вишня

В. Блакитний (останній знімок перед хворістю)

В. Блакитний з дружиною в часи військового комунізму

ВЕЛЕТЕНЬ

Нарис В. Вікторова

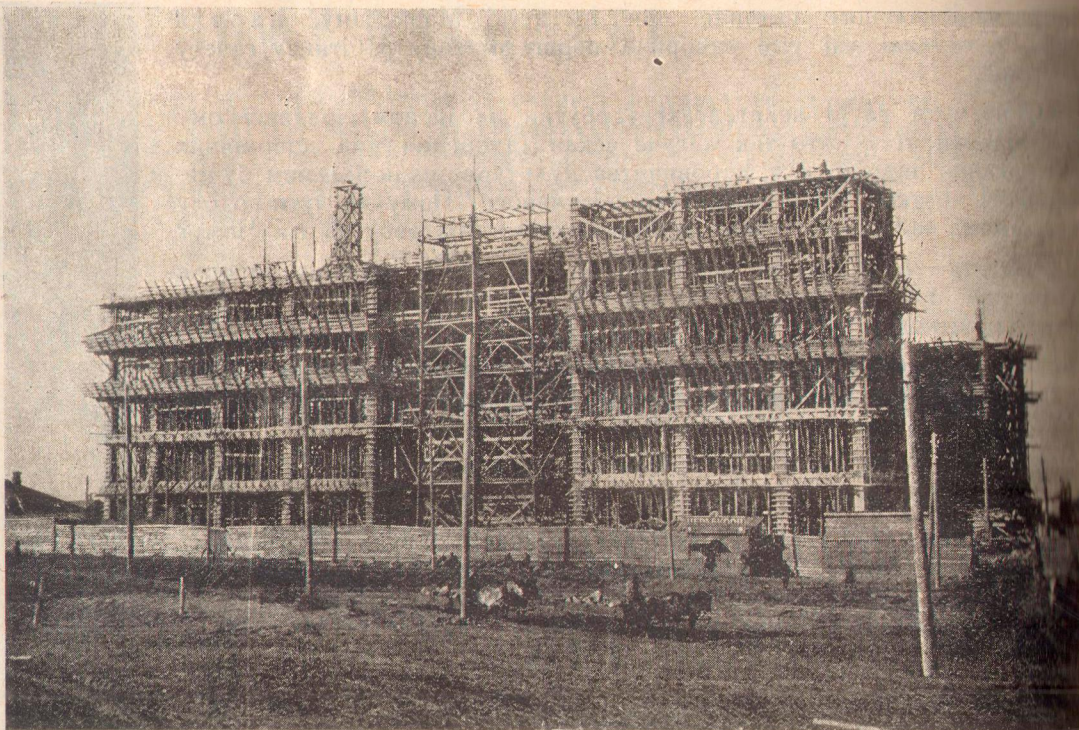
ТАМ, де ще так недавно поміж закинутими городами й малопроезжими дорогами буйно розросталися бур'яни, де бездомні пси і останні ракли ховалися в ярах, на смітниках, шукаючи собі там поживи і пригулку,—на пустирях колишніх університетських земель, між ветеринарним інститутом, Павлівкою й Шатилівкою, повстало тепер нове життя.

Там зараз росте залізно-бетонний велетень. Спираючись на часту сіть дерев'яних стоянів, облутаний густим павутинням дротів, оперезаний залізними скріпами, що-день то вище підноситься він, в нестримному творчому пориві рвучись до синього неба.

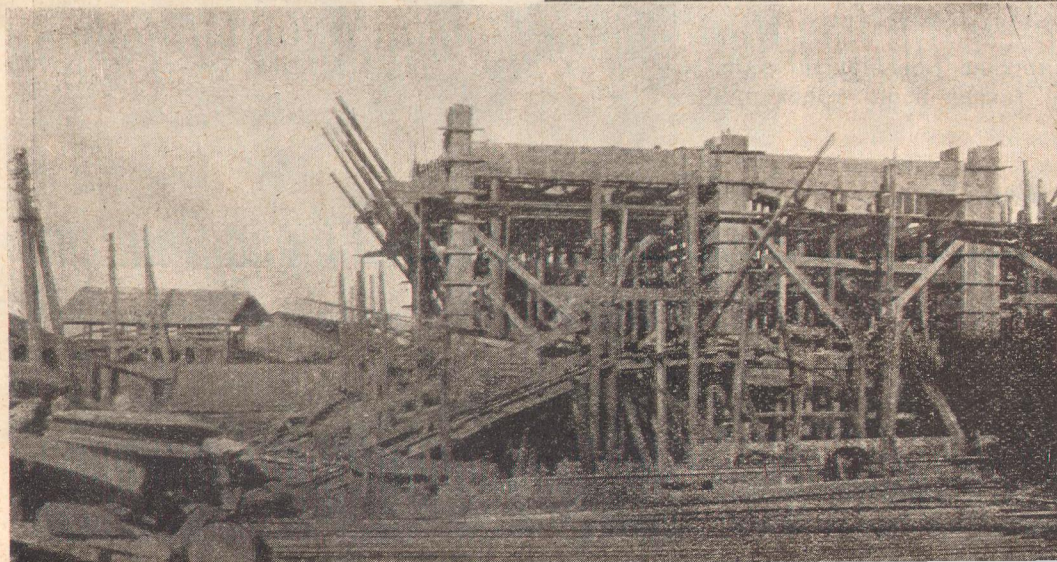
Це будувється перший на Україні „хмарочос“—будинок Держпромисловости.

Десятки тимчасових сходів, драбин, широких і вузьких, перетинають будинок і перекидають з поверху на поверх цілу армію бетонщиків, арматурщиків, теслярів. Тонну за тонною піднімають нагору підйомні машини заліза, дерева, бетону.

День і ніч кипить робота. Скоро зайде сонце—на кожному участкові будівлі засвічуються електричні сонця—лихтарі на тисячу сві-

Будинок Промисловости. Корпус „А“, що зараз закінчується

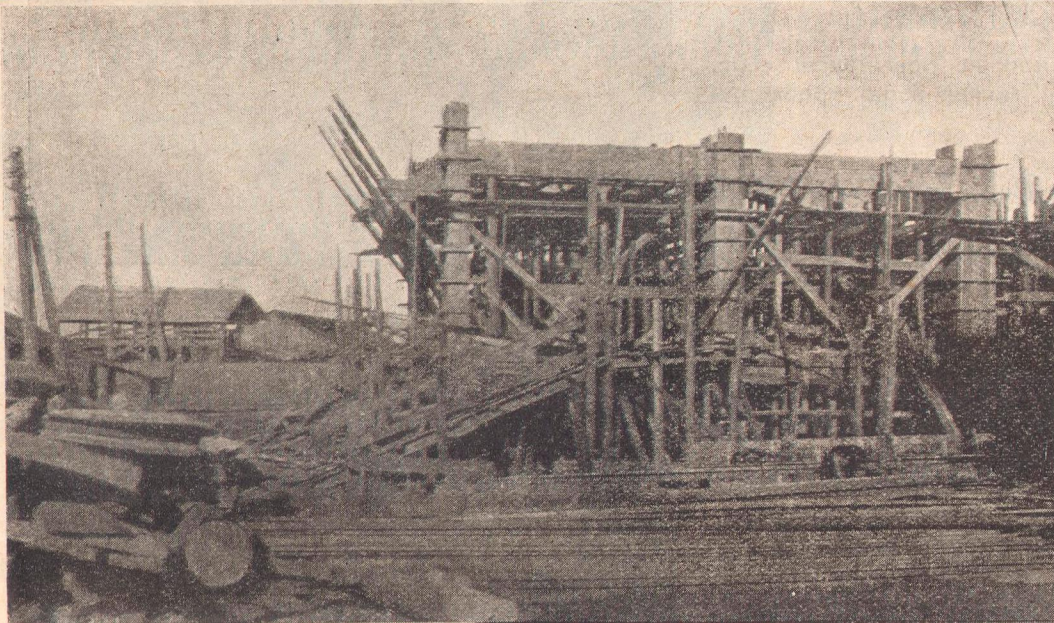

громади від 7-и до 14-и поверхів, розділені вулицями і получені критими перекидними мостками.

Елементи будинку—прямокутні колони, такі самі балки й перекриття. У великих проєвітах—саме скло. Рідка простота і легкість форм. Архитектурний ефект збудований на грі конструктивних мас. Стиль цей звичайний тепер при будові найкапітальніших будинків в Західній Європі й Америці. Кубатура будинку величезна—біля 35.000 куб. сажнів у трьох корпусах разом.

Окрім трестів, в будинку Держпромисловости міститимуться банки, філії почти й телеграфу, власна телефонна станція, автоматична пошта для зносин трестів між собою.

На майдані перед будинком буде вузол цілого ряду трамвайних ліній, як на майдані Р. Люксембург.

Будинок Промисловости. Корпус „А“, що зараз закінчується

громади від 7-и до 14-и поверхів, розділені вулицями і получені критими перекидними мостками.

Елементи будинку—прямокутні колони, такі самі балки й перекриття. У великих просятах—саме скло. Рідка простота і легкість форм. Архитектурний ефект збудований на грі конструктивних мас. Стиль цей звичайний тепер при будові найкапітальніших будинків в Західній Європі й Америці. Кубатура будинку величезна—біля 35.000 куб. сажнів у трьох корпусах разом.

Окрім трестів, в будинку Держпромисловости міститимуться банки, філії почти й телеграфу, власна телефонна станція, автоматична пошта для зносин трестів між собою.

На майдані перед будинком буде вузла цілого ряду трамвайних ліній, як на майдані Р. Люксембург.

Будинок Промисловости. Будова на другому участку

чок, і робота йде до ранку без перерви.

Зараз тут робить, на три зміни, 1.400 чоловіка.

* * *

Таким темпом стали робити недавно—з 25 серпня. До того часу робило тут 300 чоловіка, бо малося довести будову до стану так званої активної консервації, щоб відкласти закінчення її до того часу, коли фінансові умови стануть кращі. Цього року малося збудувати тільки цокольний поверх, в межах обрахунку на 1¹/₂ мільона карбованців.

Тов. Дзержинський, будучи в Харкові, докладно дізнався, як іде будова, визнав що це діло здорове і що треба робити його далі, збудувати цього року один корпус, а будову двох інших корпусів відкласти на той рік.

Справу цю, після багатьох відомчих перешкод, розв'язано в Москві за енергійною допомогою т. Дзержинського.

Таким чином робота почалася зовсім несподівано і з великим запізненням.

Згідно з планом роботи, перший корпус мусить бути на чорно закінчений в листопаді цього року, а весь будинок—наступного року. Зараз бетонується дах другого участку будови і добудовується останній поверх на першому участку.

* * *

Будинок Держпромисловости будується по проекту академіка архітектури Серафімова і будівничих Фельгера й Кравця. В цілому це—конструктивні

Група кваліфікованих робітників з „Волховстрою“, що працюють тепер над будовою „Будинку Промисловости“

Увесь район поділено на участки, які віддається різним установам—забудовувати їх величезними будинками.

В майбутнім—це центр нового Харкова, гарно й раціонально забудований в новім стилі західно-європейських і американських міст.

МИКОЛА БУРАЧЕК

ХУДОЖНИК

Стаття М. Павленка

Микола Григорович Бурачек народився на Поділлі в м. Литичеві 1871 р. 16 березня. Здобувши середню освіту в Кам'янецькій гімназії він вступив до Київського Університету, але підчас студентських рухів 1889 р. потрапив в число адміністративно-покараних і висланих до Сибірищини. По поверненні з заслання М. Г. віддається акторській роботі, але давній мистецт і бажання працювати пензлем спричиняються до того, що М. Г. вступає до Краківської Академії Мистецтва в склад учнів славетного професора Академії Яна Станиславського. Станиславський народився й жив на Звенигородщині на Київщині. Нянькою його була подруга дитячих років Шевченка, яка ще в малому хлопцеві Станиславському виховала ту любов до України, яка не покидала цього видатного світового маляра до самої смерті. Хоч був Станиславський поляк, але він належав до тої невеликої частини польського громадянства, яка розуміла потреби українського народу.

Туди, поза обсяг російського націоналізму, з'їздила талановита частина нашої української молоді й там утворила той справжній осередок нового українського мистецького життя, там вона працювала, готуючи себе до великої роботи в майбутнім. Там, у краківській академії, утворилось те живе коло молоді, з якої вийшли наші всі видатніші малярі нашого часу. Уже до цього гуртка й попав М. Г. Бурачек. Закінчивши Краківську Академію М. Г. їде до Парижу і там працюючи в майстернях найвидатніших світових малярів, як Анрі-Матіса, або Моріса Дені, удосконалює свої знання й тісніше зв'язується з найновішими досягненнями європейського малярства.

Ще в Краківській Академії М. Г. почав працювати над українським пейзажем, але працював він так, як працював над цим Станиславський. Він не гонився за тими, часом дешевими ефектами, якими пишали праці українських малярів, як приміром праці Васильківського та інших, але пішов він цілком новим шляхом, шляхом, що прокладав Станиславський. Уже перші виступи М. Г. на Київських виставках виразно заявили, що ми маємо свого справжнього європейського маляра-пейзажиста. В невеликих по розміру малюнках М. Г. було стільки життя, стільки світла, стільки фактів, його малюнки були просякнені отим простим, але щирим і глибоким духом природи, що нас оточує. Вкупі з цим на нас дивились і такі нові, такі незвичайні для звиклої нам російської школи малярства малюнки. З цих невеликих рамок, написаних часом імпресіоністично, на нас дивились ці, так прості й так близькі нам куточки нашого краю. Ніколи не брав М. Г. складних пейзажів, вони в нього завжди занадто прості, але вкупі з тим вони такі теплі й такі рідні, такі тихі, хто хоч трохи

В грудні 1917 року, коли в Києві була відкрита перша укр. вища школа — Українська Академія Мистецтва, Миколу Григоровича обирають професором Академії, але не довго довелося М. Г. провадити роботу в Академії. Революційна заворуха, а потім тяжкі голодні роки примушують М. Г. покинути тимчасово мистецький осередок на Україні — Київ і виїхати на село, аби врятувати здоров'я своє та родини. Зараз М. Г. керує Харківським Художнім Технікумом.

Малюнки професора М. Бурачека зараз здибаєте майже по всіх видатних галереях та музеях. Де-кілька картин М. Г. висять і в Німецькій Національній Галереї в Берліні. Але зараз М. Г. на превеликий жаль не працює, бо провадить адміністративну роботу, таку далеку й чужу його справді мистецькій вдачі, роботу, яка забірає в нього весь час і багато нервів. Шкода, що умови життя цієї людини складаються так, що вона не має змоги віддатися своїй великій роботі.

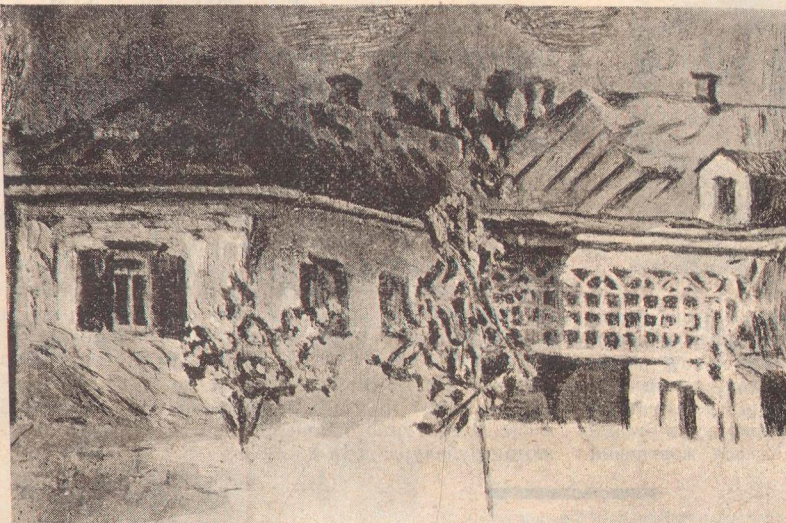
Проф. М. Г. Бурачек

іння й тісніше зв'язується з найновішими досягненнями європейського малярства.

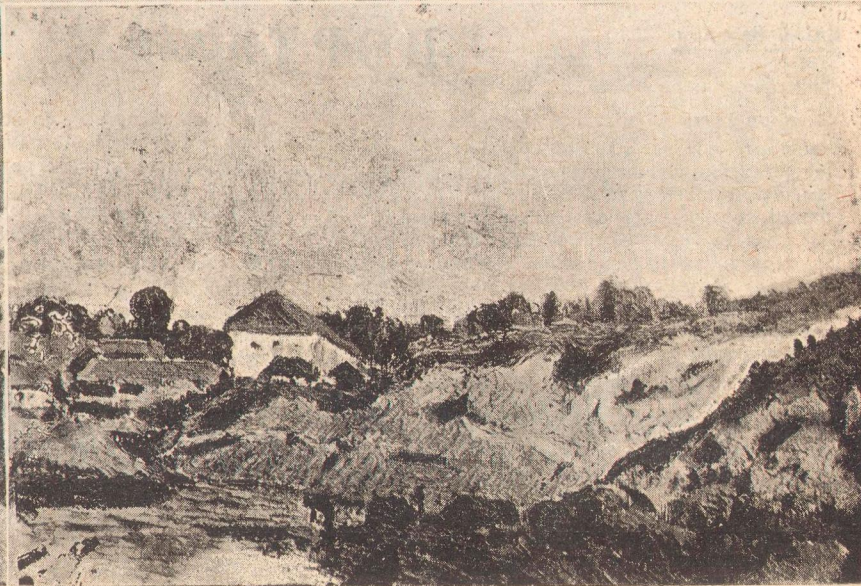
Ще в Краківській Академії* М. Г. почав працювати над українським пейзажем, але працював він так, як працював над цим Станіславський. Він не гонився за тими, часом дешевими ефектами, якими пишалися українські малярі, як приміром праці Васильківського та інших, алешов він цілком новим шляхом, шляхом, що прокладав Станіславський. Уже перші виступи М. Г. на Київських виставках виразно заявили, що ми маємо справжнього європейського маляра-пейзажиста. В невеликих по розміру малюнках М. Г. було стільки життя, стільки "світла, стільки фактів, його малюнки були просякнені отим простим, але щирим і глибоким духом природи, що нас оточує. Вкупі з цим на нас дивилися і такі нові, такі незвичні для звиклої нам російської школи малярства малюнки. З цих невеликих рамок, написаних часом імпресіоністично, на нас дивилися ці, так близькі нам куточки нашого краю. Ніколи не брав М. Г. складних пейзажів, вони в нього завжди занадто прості, але вкупі з тим вони такі теплі й такі рідні, такі тихі, хто хоч трохи знає й здатен відчувати красу рідної природи.

Разом з тим ми відчуваємо, що це твори нові, що це твори високої по своїм технічним досягненням, що це твори, які можна ставити поруч з творами кращих майстрів світу.

Проф. М. Г. Бурачек

ете майже по всіх видатних галереях та музеях. Де-кілька картин М. Г. висять і в Німецькій Національній Галереї в Берліні. Але зараз М. Г. на превеликий жаль не працює, бо провадить адміністративну роботу, таку далеку й чужу його справді мистецькій вдачі, роботу, яка забірає в нього весь час і багато нервів. Шкода, що умови життя цієї людини складаються так, що вона не має змоги віддатися своїй великій роботі.

ЕМІЛЬ ВЕРХАРН

Стаття А. Лейтеса

До десятих роковин з дня смерті

Десять років тому, 27 листопада під колесами потяга-експреса трагічно загинув Еміль Верхарн. Ця смерть серед „скреготу вокзалів“, серед метушні натовпу, в страшних обіймах „міста-спрута“ під грюкіт над-імперіялістичної війни, прозвучала майже символічно і здається якимсь актом з творів самого Верхарна.

Він помер серед тієї обстанови, яку він найкраще виспівав. Міста-спрути, що висмоктують кров із збожеволілих сел, ось найулюбленіша і найголовніша тема верхарнівської поезії. Коли вийшли в світ його „Міста-спрути“, французький критик Ремі де-Гурмон сказав: „Це—замалим не землетрус у поезії“. Поезія Верхарна пролунала грімко, мов той землетрус. Він загрюкотів владичними ритмами свого „верлібру“ по класично-заброньованому французькому віршу, як коваль його поем грюкав по ковадлу. Іскри його образів ненажерливих і потворних, розлітаючись на всі сторони, вславили його на цілий світ. Верхарн є поет щиро інтернаціональний і більш,

репертуар перших роковин революції. Його п'єсою „Зорі“ ми одсвітлювали перші жовтневі роковини. Його „Повстання“ і його „Бунти“ декламувалися по червоноармійських клубах. Вдасне те, що Жовтнева революція Верхарна всиновила, це—найкращий та найчесніший вінок на голову поета, що завжди мріяв іти в перших лавах людства.

Та всиновивши Верхарна, наші читачі все ж таки трохи однобого знайомилися з цим велетнем—одним з найбільших європейських поетів сучасності. Проникнення Верхарна, як поета, не менш цікаве, ніж його досягнення, широта знань з читців-декаматорів.

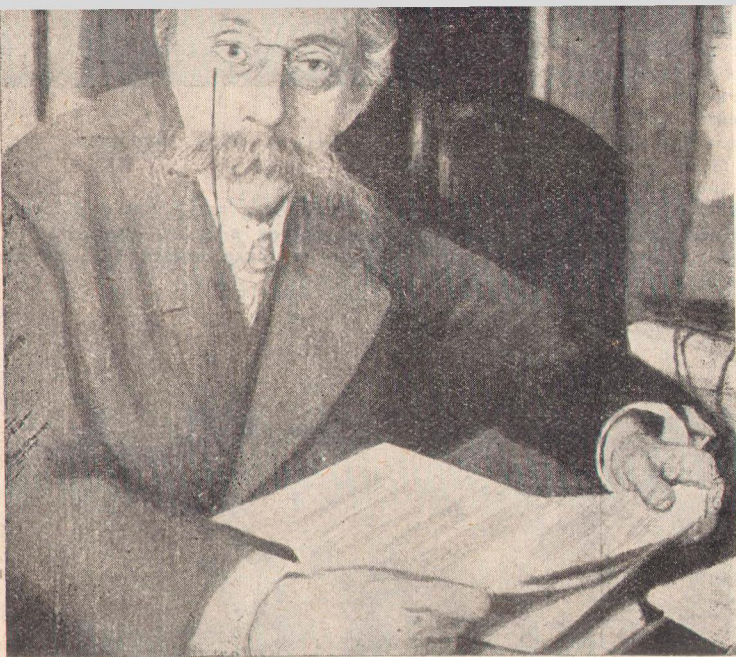
Він народився року 1855 в Бельгії, у фламандському селі, недалеко від Антверпену. По-над річкою Шельвою, серед ідилічного шарудіння вітрів серед вітраків, серед туманів і дощів, під солоним повієм приморських вітрів миало його дитинство. Його малечий вік дуже запав у пам'ять поета. Він завжди був ширий фландець. І хоча паризькі критики критикували завжди ремствували на хибі його французької мови, він неодмінно вставляв „фламандські“ хибі і речення в свою французьку мову. Умовивши до 50 років, він знову повертається після світових тем до фламандських тем „у Маленьких легендах“, „у Грузьких ланах“ у „Гірляндах дитинства“, „Першій ніжності“, Першу своєю ніжністю він завжди умів віддавати Фландрії, і цю першу чарівну ніжність Верхарна завжди може впізнати мугальне вухо серед вулканічних віршів, присвячених добі електрики й пари.

Вірші Верхарна-дебютанта вирости цілком під впливом фламандського мистецтва. Це були чіткі, спокійні класичні рядки, присвячені гладким бенівським жінкам, родючим ланам, одвислим грудям свиней. Це були вірші про ченців, про монастирі, про дзвоніння мертвих міст і музичних центрів Бельгії. Тільки коли Верхарну було 35 років, симфонія фабрик та паровозних гудків розбудила Верхарна від його фламандських та реальних ідилій. Цей прокид дався в знаки поетові болючою душевною ранною.

Він пише проїняту розпачем книгу віршів „Вечорі“, він виспівує про п'яті вечорі, він змальовує поки ще тільки зі смутком сталеву мрію Лондона, величезний розклад колишніх відчужень, загигель вутлих установ. Далі його книга віршів „Чорні факелі“ ще більш похмура. Поет ганьбить майбутність, закурену димом задушливих фабрик, покаляних кров'ю незрозумілих поетові повстань. Тільки через 5 років чорні факелі Верхарнової поезії червоніють. Період „мар і безумства“—як називає Рене Тіль—минує гаряче і на користь Верхарнову. Далі він, нарешті, знаходить свої ритми і своє справдішнє призначення, як поета бунтівливої сучасності. Його голос міцніє, його захоплює—як він сам говорить—„шаленство все знати, все знавати, все виміряти“. Його апетит до тем робиться дивовижним. Він виспівує все те, що можна виспівати серед розмаїтої сучасності. Не смуток, а нестримні, несамовиті радощі, буйний творчий захват захоплює його і коли він оглядає обвитий рейками і телеграфними дротами земний світ—всі ці перші кораблі, вокзали, сітки труб і велелюдні демонстрації. Титанічно наддаючи цими темами, Верхарн у літературі здається велетнем.

Не тільки теми, а й образи Верхарнові могутні, як вулканічний вибух. Верхарн є мистець метафор. Під цим поглядом французькі критики рідко порівнюють його до Віктора Гюго. Так само, як і Гюго, Верхарн робить багаті стилістичні хиб. Але це цілком допустимі гріхи великої продукції. Верхарн був великим та плідним виробником. Він написав мало не 30 тисяч віршів, майже 4 п'єси і по-над 5 прозаїчних книг. Як у п'єсах, так і в прозі та в віршах—однаково він несамовитий і нестримний.

Тяжко означити і відповідно оцінувати царину впливу Верхарна і його історико-літературне місце. Його вплив занадто великий і широкий, а занадто ним місце—є самобутнє. Верхарн ріс у купі з похідним символістичним

ніж хто сучасний. Він не тільки хронологічно нам близький, а й ще ближчий нам своїми темами. Його теми—це теми нинішнього й почасти завтрашнього дня. Коли після Жовтневого перевороту революційний театр викинуло на безрепертуарну міліну, коли всі п'єси і всі теми для декламацій здавалися допотопно-застарілими, тоді жовтневий театр і читці-декламатори радісно вхопилися за Верхарна. Він один, тільки він не постарівся в буйномолоді дні Жовтневої Революції і тільки з його самого живився жовтневий

його книга віршів „Чорні факелі“ ще більш похмура. Поет ганьбить майбутність, закурену димом задушливих фабрик, покаляних кров'ю незрозумілих поетові повстань. Тільки через 5 років чорні факелі Верхарнової поет червоніють. Період „мар і безумства“—як називав Рене Тіль—минує гарячі і на користь Верхарнову. Далі він, нарешті, знаходить свої ритми і своє справдішнє призначення, як поета бунтівливої сучасності. Його голос міцніє, його захоплює—як він сам говорить—„шаленство все знати, все виміряти, все виміряти“. Його апетит до тем робиться дивовижним. Він виснажує все те, що можна виспівати серед різноманітної сучасності. Не смуток, а нестримні, несамопиті радощі, буйний творчий захват захоплює його і коли він оглядає обвитий рейками і телеграфними дротами земний світ—всі ці верфи, кораблі, вокзали, сітки труб і велелюдні демонстрації. Титанічно задаючи цими темами, Верхарн у літературі здається велетнем.

Не тільки теми, а й образи Верхарнові могутні, як вулканічний вибух. Верхарн є мистець метафор. Під цим поглядом французькі критики порівнюють його до Віктора Гюго. Так само, як і Гюго, Верхарн робить багато стилістичних хиб. Але це цілком допустимі гріхи великої продукції. Верхарн був великим та плодючим виробником. Він написав мало не 30 віршів, майже 4 п'єси і понад 5 прозаїчних книг. Як у п'єсах, так і в прозі та в віршах—однаково він несамопитий і нестримний.

Тяжко означити і відповідно оцінувати царину впливу Верхарна і його історико-літературне місце. Його вплив занадто великий і широкий, а занадто ним місце—є самотнє. Верхарн ріс у купі з поколінням символістів, з ними ж він далеко перегнав декадентство. Верхарн і Верлен були сучасниками. Але ж які це антиподи! Верлен був останній чудовий віддих декадентства.

Верхарн не тільки зітхав за колишнім, він уже вдихав широкими грудьми революційний вітер, що „лине з усіх шляхів світу“. Цим свіжим подихом Верхарн переступив камерні межі декадентства і символізму. Тим часом як тремтючи від „скрегогу вокзалів“, Верлен шукав заспокоєння в мотухі до дів Марії, Верхарн посилав натовп вокзалів та майданів розбивати епікії шати богів, ламати важкі двері похмурих мері в імені прийдешнього світанку. Іскрою цього світанку він жадав умерти.

І в світлі цього „прийдешнього світанку“ Верхарн зайняв почини місце літературного попередника великих європейських переворотів і першого трубадура доби соціальних заворушень.

Еміль Верхарн

ПОРТ (Le Port)

Усі моря ідуть до міста.

Там порт—жахливе плетиво хрестів,
Де щогли випросталися із усіх боків.
Там порт кипить у сажі та в диму,
І сонце, мов червоне око, плаче по йому.
Там порт із безліччю військових кораблів,
Що димом майорять на схилі вечорів.
Там порт м'язистий од дебелих рук,
Загублених серед вірвовок і крючків
Там порт гуде і корчиться від мук
Крицевих молотів і чорних ланцюгів.

Усі моря ідуть до міста.

А хвилі піняться, легенькі, наче пух,
Ніщо не може стримати їх рух,—
По них на кораблях привозять цілий світ,
Щоб місто-ненажеру вдовольнить.
І схід, і південь тягнуться до нього
І північ теж до міста золотого.
Безумні числа, що складають суми,
Усе, куди сягають тільки думи,
Що завжди прорізають далечинь,

До міста тягнуться, до вогнища його.

Воно здригається від плум'я свого,
Воно багатством сяє серед баговинь,
І моряки у млі морських ночей
Під поглядом його розбещених очей
Гуляють у шинках, і батько, й син.

Усі моря ідуть до міста.

О, Вавилоне, що з'явився знов!
Народи скупчено в одно велике ціле,
І мови вже не мають головної сили;
І місто, мов рука, усе згрібає в жменю,
Ввесь світ в свою кишеню.

О, доки, повні різного добра!

І гори, і ліси, і пустелі
Розкинулись у трюмах аж до стелі;
Відламки вічності, каміння та метали,
Пора, пора,
Щоб вас дешевше продавали!
І потім ще мерці, мерці, мерці
Що згнулися одчаї з камнем у руці.

Усі моря ідуть до міста.

Моря жорстокі, вільні та бурхливі,
Що врівноважують материки мінливі;
Моря, яким не писані закони;
Моря, що їхня течія не знає перепони;
Моря та їхні сині хвилі
Спішать кудись у божевіллі,
І розбиваючись об скелі берегів,
Вони спинаються і стишують свій гнів;
Моря, то повні ніжності, то жаху,
Моря нестримні, і моря спокійні,—
Якого нагоняють страху
На землю їхні хвилі сині!

Усі моря ідуть до міста.

Там порт, порт що ввесь горить в огнях,
І сяє до небес його вечірній стиг.

Там порт із баштами, що їхні мурі
Спинають наступ вод похмурих.

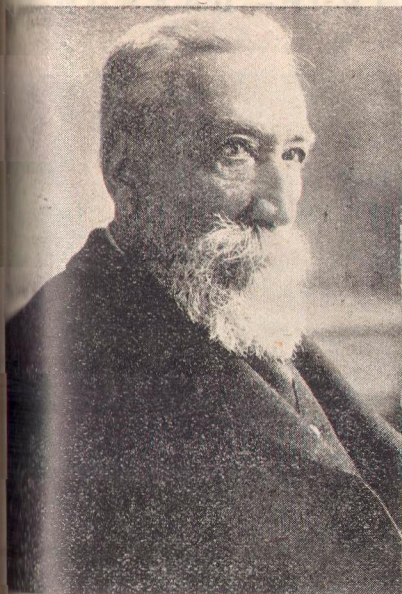
Там порт, з бетону та каміння,
З гадюками крицевими між баговиння.

Там порт, де різьблено всюди
Золотисте черево і срібні груди.

Це порт—одвічний переможець бурь,
Базальтовий та мармуровий мур.

Переклав Микола Терещенко

ФРАНЦУЗЬКІ ПИСЬМЕННИКИ—НАШІ ДРУЗИ

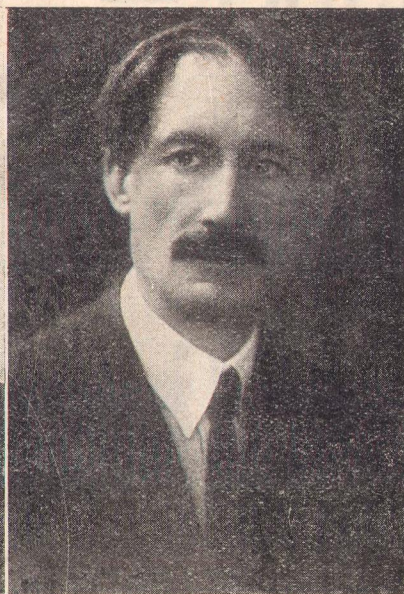
Анатоль Франс

Покійний Анатоль Франс (помер 1924 р.) був одним з найщиріших і найвпливовіших на Заході друзів Республіки Рад. „Друг справедливості“, автор „Кренкенбіля“, „Острона пінгвінів“, „Повстання анголів“, завжди цікавився робітничим рухом, в останні роки свого життя уважно стежив за зростом світового комунізму, спочуваючи йому і авторитетно підтримуючи морально.

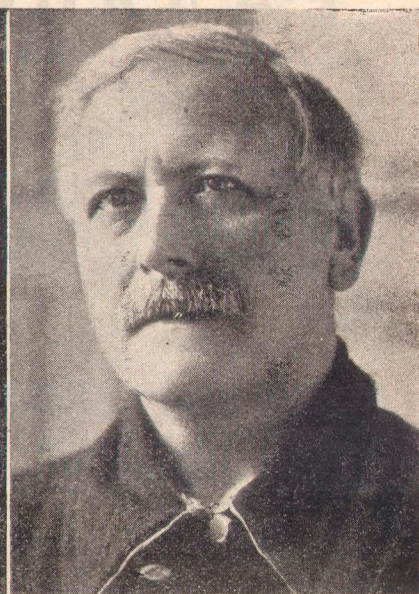
Жорж Дюамель

Жорж Дюамель, видатний письменник і громадський діяч. Професією лікар, він провів усю війну по шпиталях і по цих вражіннях написав знамениту книгу „Цивілізація“, повну палкої любові до людскости й ненависти до війни. Дюамель працює у французькому відділові МОДРУ. Недавно побував у Польщі, де всі „галантні“ польські кола скажено цькували його.

Анрі Барбюс

Письменник - кумуніст, автор найкращої книги про світову війну, романа „Вогонь“, перекладеного на 60 мов (світовий рекорд.); творець письменницької організації „Клярте“, організатор „Інтернаціоналу колишніх учасників війни“, що є єдиною справді - пацифістичною базою миру, — Анрі Барбюс веде далі свою комуністичну пропаганду, користуючись худож.-літер. формою.

Віктор Маргеріт

Популярний автор романів „Проститутка“, „Товариш“ і інш., письменник — соціолог, представник найрадикальнішої частини буржуазної західної інтелігенції, викриувачель лицемірних форм буржуазної суспільности, сміливий і незалежний, Віктор Маргеріт увесь свій вплив кладе на те, щоб реабілітувати СРСР від брехні, що ширить Європа.

МОЛОДІ МЕКСИКАНСЬКІ ХУДОЖНИКИ

Методи навчання в художніх школах революційної Мексики дуже відрізняються від метод, живаних в Європі й Америці. В мексиканській школі стараються розвинути в дитині її природні здібності. Стараються розвинути в ній її власне, індивідуальне. І коли дитина бачить перед собою свою мету, їй лишається тільки працювати. Дитина бере папір і фарби і виявляє усю свою ініціативу, намагаючись розкрити чари, що дає їй життя.

Повстала ціла шкільна система—дієва. Вона зветься так тому, що учень, ідучи за власними уподобаннями, працює з любов'ю, радістю й ентузіазмом.

Альфредо Мартінес поділився недавно у Франції блискучими здобутками своєї методи. Мартінес поділяє учнів на два типи: активних і пасивних. Активні думають і зображують з власної ініціативи, пасивні чекають, щоб учитель показав їм спосіб бачити природу, думати про неї й малювати її.

Активні можуть дати багато в мистецтві, але в них ніколи не можна глумити їхньої особистої вдачі,

...автор „Кренкенбіла“, „Остро-
пінгвінів“, „Повстання анголів“,
...завжди цікавився робітничим рухом,
...останні роки свого життя уважно
стежив за зростом світового кому-
нізму, спочиваючи йому і автори-
тетно підтримуючи морально.

...сав замінену книгу „Цивілізація“,
...повну палкої любови до людскости й
...ненависти до війни. Дюамель пра-
цює у французькому відділові
МОДРУ. Недавно побував у Поль-
щі, де всі „галанті“ польські кола
сказано цькували його.

...націоналізм...
„Клярте“, організатор „Інтернаці-
оналу колишніх учасників війни“, що
є єдиною справді-пацифістичною
базою миру, — Анрі Барбюс веде да-
лі свою комуністичну пропаганду,
користуючись худож.-літер. формою.

...ватель лицемірних форм буржу-
азної суспільности, сміливий і не-
залежний, Віктор Маргерит увесь
свій вплив кладе на те, щоб реабі-
літувати СРСР від брехні, що
ширить Европа.

МОЛОДІ МЕКСИКАНСЬКІ ХУДОЖНИКИ

Методи навчання в художніх школах революційної Мексики дуже відрізняються від метод, живаних в Європі й Америці. В мексиканській школі стараються розвинути в дитині її природні здібності. Стараються розвинути в ній її власне, індивідуальне. І коли дитина бачить перед собою свою мету, їй лишається тільки працювати. Дитина бере папір і фарби і виявляє усю свою ініціативу, намагаючись розкрити чари, що дав їй життя.

Повстала ціла шкільна система — дієва. Вона зветься так тому, що учень, ідучи за власними подібностями, працює з любов'ю, радістю й ентузіазмом.

Альфредо Мартинес поділився недавно у Франції блискучими здобутками своєї методи. Мартинес поділяє учнів на два типи: активних і пасивних. Активні думають і зображують з власної ініціативи, пасивні чекають, щоб учитель показав їм спосіб бачити природу, думати про неї й малювати її.

Активні можуть дати багато в мистецтві, але в них ніколи не можна глумити їхньої особистої вдачі, вони мусять завше лишатися щирими, не рвати зв'язку з природою, котра диктує їм свої закони життя.

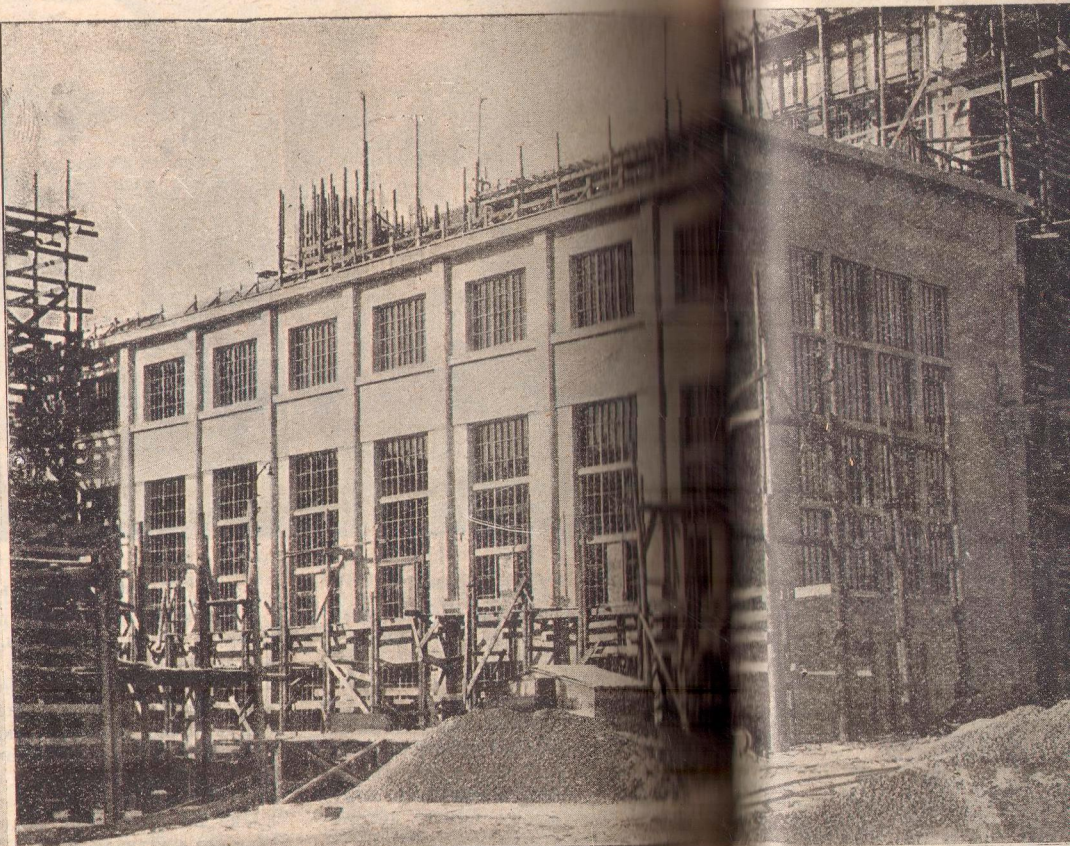
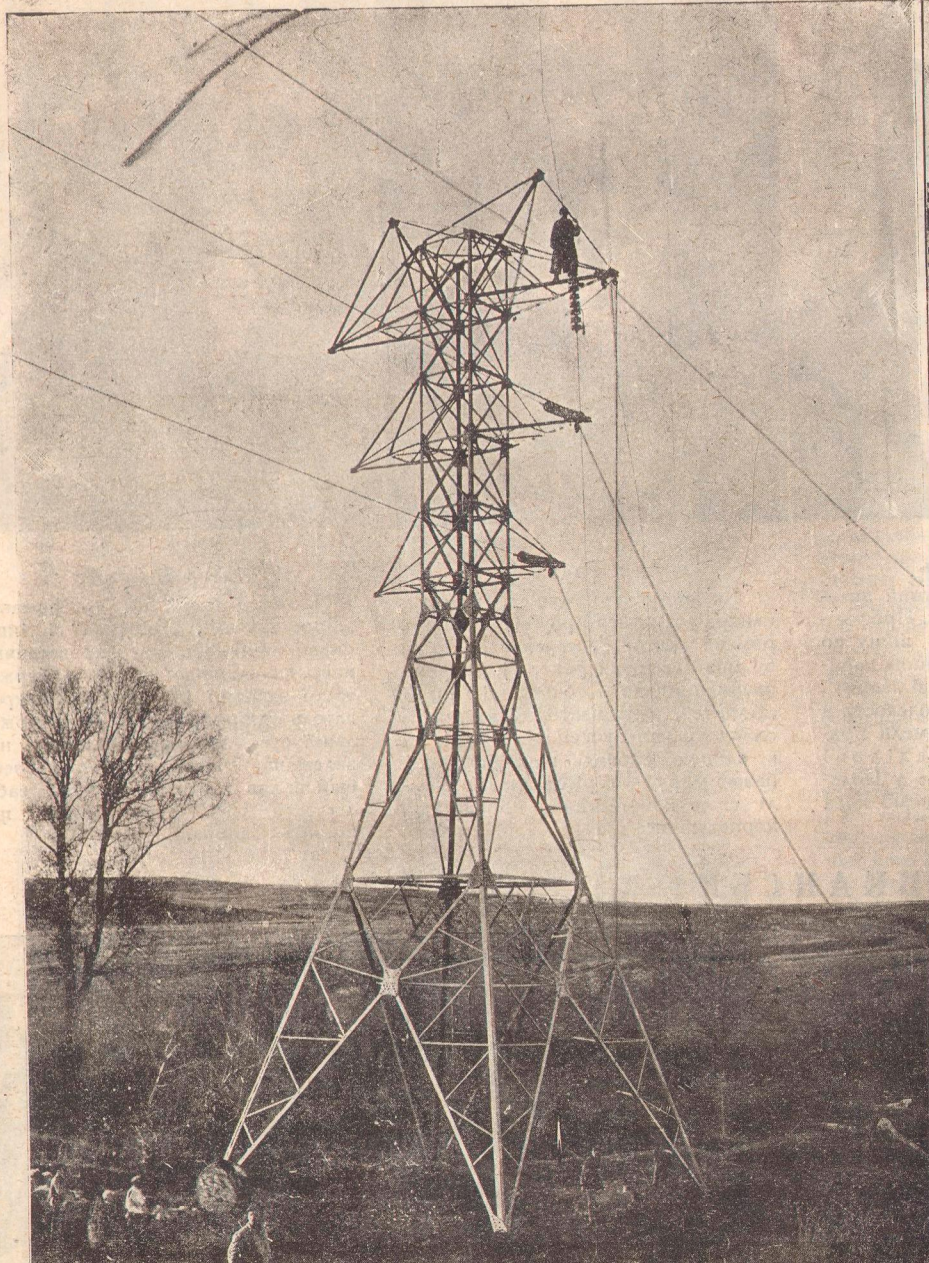
Незалежно від цієї теорії, що була б нічим, коли б не була potwierджена пробами, картини й малюнки маючітніх учнів А. Мартинеса (від 8 до 12 літ), що ми подаємо тут, варт уваги, бо виконані дуже оригінально, з справжнім здоровим реалізмом.

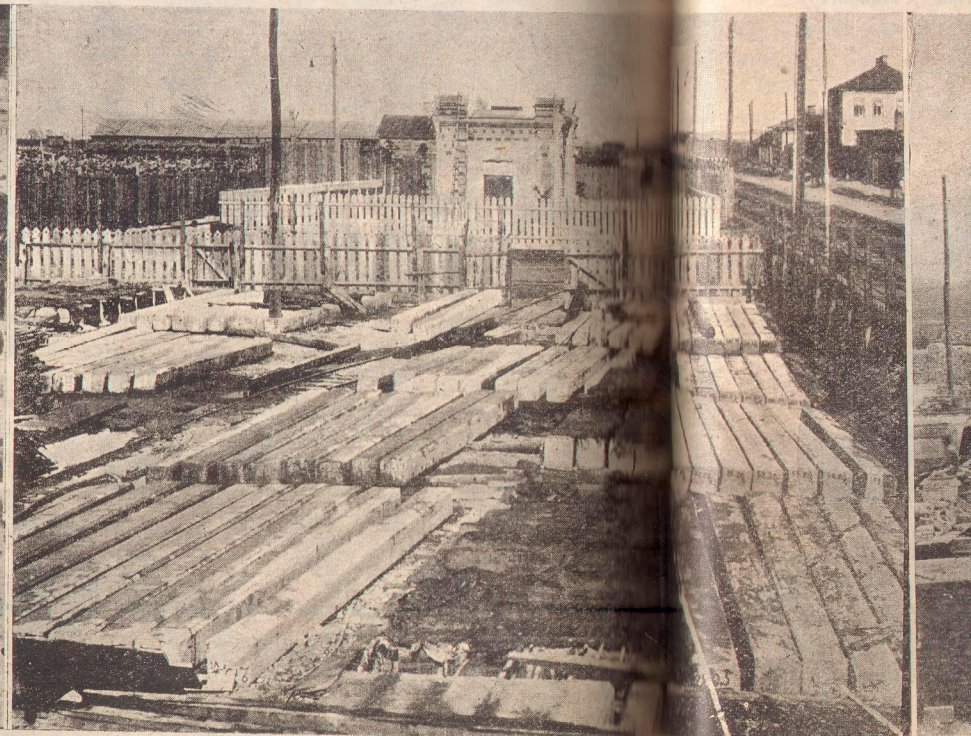
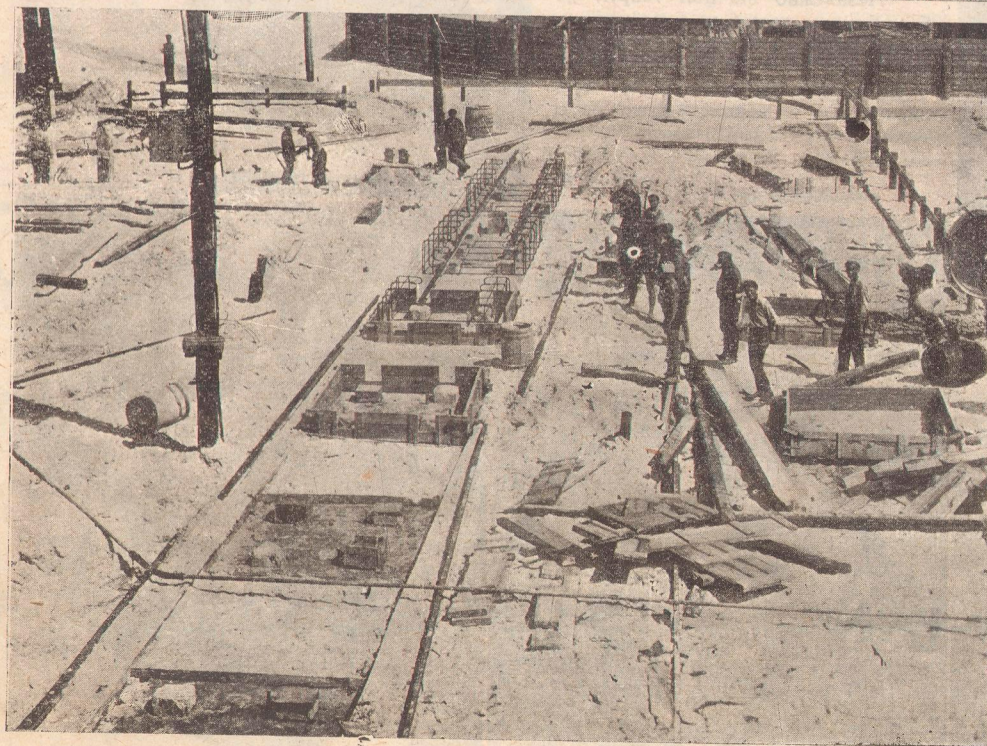
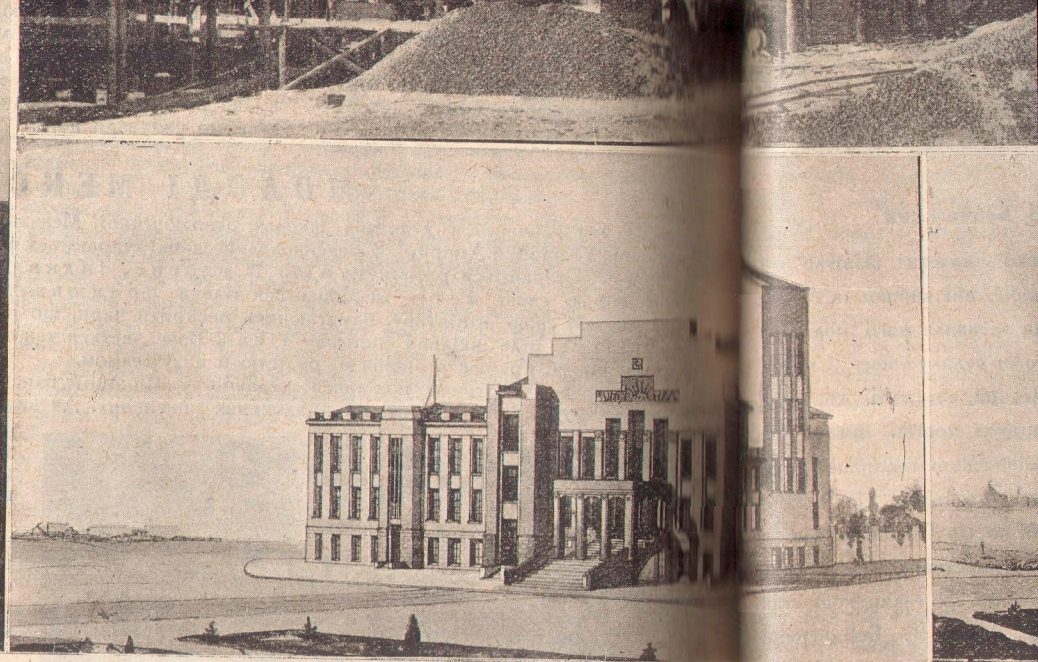
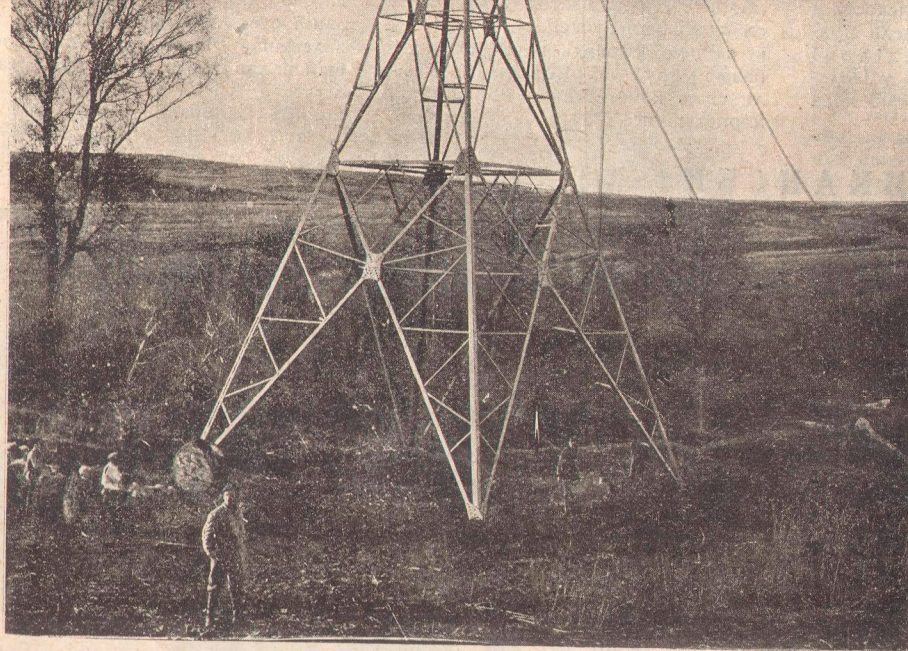
А. Г-в

РАДЯНСЬКЕ —

ШТЕРСТРОЙ — ПАЛАЦИ ПРАЦІВКА ЕЛЕКТРОС

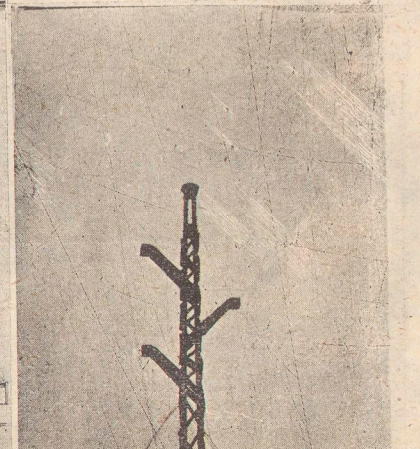
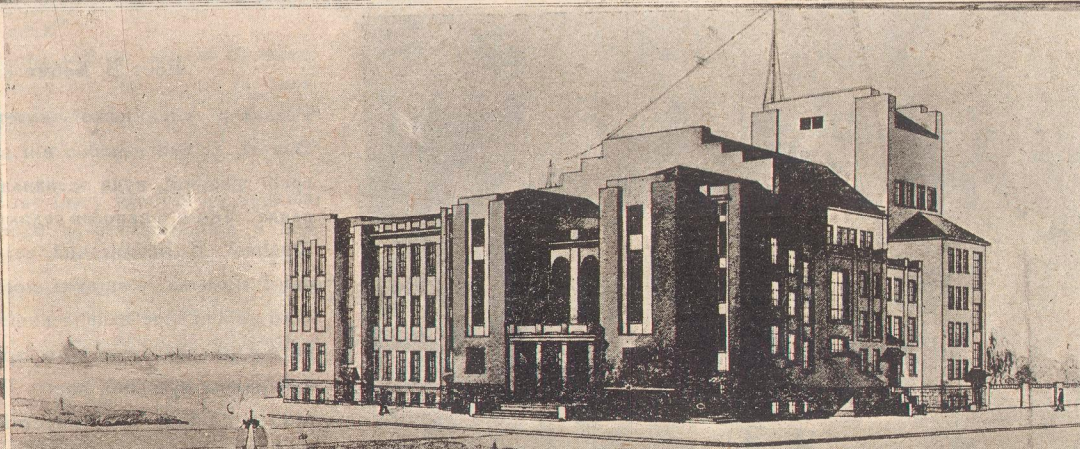
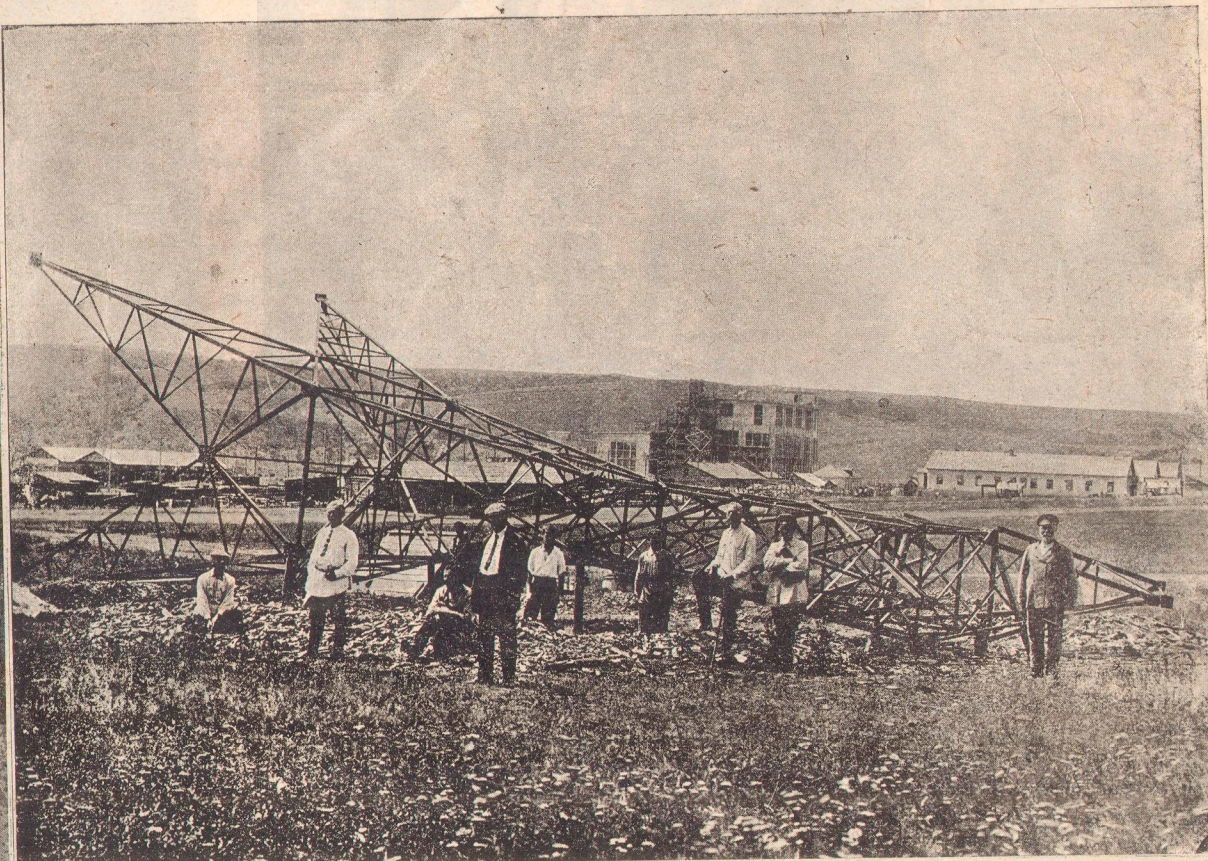
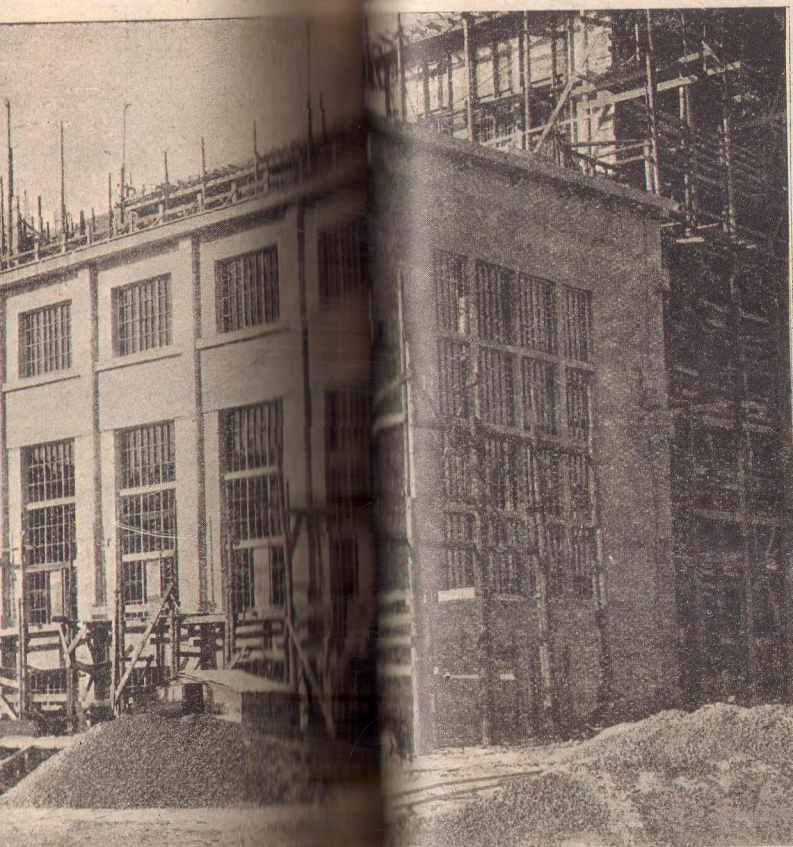
Будування Київської Електростанції: Встановлення арматури.

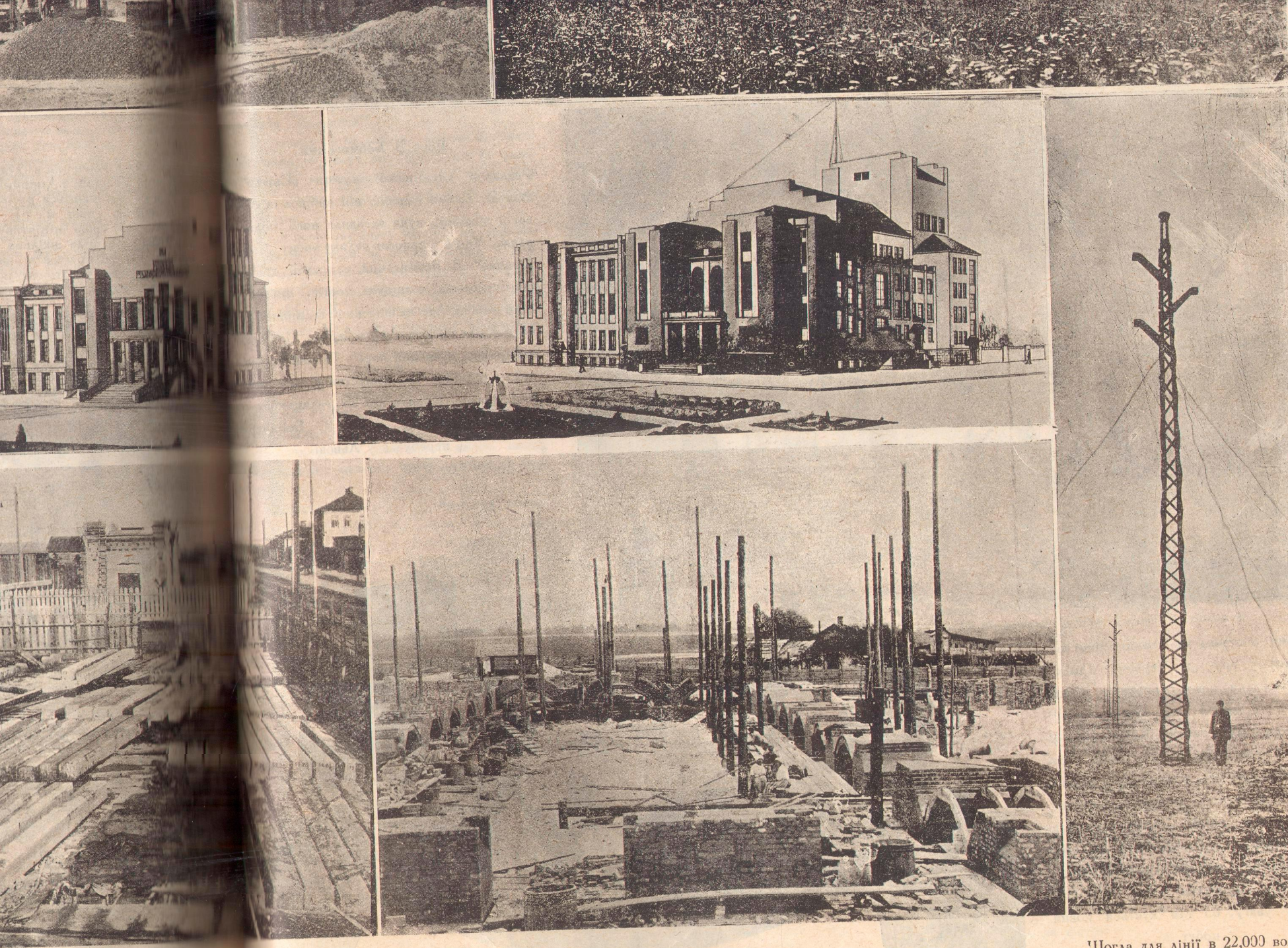
Склад залізно-бетонних конструкцій.

Штерстрой (угорі)—велика лінія Кадіївка-Штеровка 115,000 вольт, біля 60 кілометрів. Закінчено в жовтні ц. р.; працюють щогли на Штерстрой. По

ОЙ—ПАЛАЦИ ПРАЇКА ЕЛЕКТРОСТАНЦІЯ

— БУДІВНИЦТВО

Склад залізно-бетонних елементів. Закінчено в жовтні 1931 року.

Встановлення стін машинової залі.

Щогла для лінії в 22,000 вольт.

Висхідні на Штерстрої. По середині—машиновий відділ; вставляють вікна. В центрі два проекти Палацу Праці в Донбасі.